

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

**ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-
ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В КАРПАТАХ**

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

Студент 6 курсу, 619 групи

Микитюк Тарас Георгійович

Керівник:

кандидат географічних наук, доцент

Явкін В'ячеслав Григорович

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №_

Від «___»_____ 2023р.

Зав. кафедрою _____

д. геогр. наук, доц. Король О.Д.

Чернівці 2023

АНОТАЦІЯ

Микитюк Т. Г. «Потенціал та процеси розвитку рекреаційно-туристичних послуг Карпат»

Кваліфікаційна робота присвячена розвитку потенціалу та процесів розвитку рекреаційно-туристичних послуг у Карпатах. Автор систематично досліджує різноманітні аспекти туризму в даному регіоні, оцінюючи природні, культурні та інфраструктурні ресурси, які можуть бути використані для розвитку туристичної галузі. Робота включає аналіз поточного стану рекреаційно-туристичних послуг, їх вплив на економіку та соціокультурний розвиток регіону.

Ключові слова: рекреація, туризм, розвиток, Карпати, послуги, потенціал.

ABSTRACT

T. G. Mykytiuk "Potential and processes of development of recreational and tourist services of the Carpathians"

The qualification work is devoted to the development of the potential and processes of development of recreational and tourist services in the Carpathians. The author systematically investigates various aspects of tourism in this region, assessing the natural, cultural and infrastructural resources that can be used for the development of the tourism industry. The work includes an analysis of the current state of recreational and tourist services, their impact on the economy and socio-cultural development of the region.

Keywords: recreation, tourism, development, Carpathians, services, potential.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Т.Г. Микитюк

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТ	7
1.1. Поняття рекреаційно-туристичного потенціалу.....	7
1.2. Визначення курортів: типи та класифікація курортів відповідно до спеціалізації та послуг	10
1.3. Основні фактори, що впливають на формування та розвиток курортів.....	15
1.4. Огляд сучасних тенденцій у рекреаційно-туристичній сфері, включаючи вплив технологій та зміни попиту споживачів	17
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2	23
АНАЛІЗ РОЗВИНУТИХ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У КАРПАТАХ	23
2.1 Опис сформованих курортів Карпат: Яремче, Буковель, Східниця.....	23
2.2 Авторський аналіз деяких сформованих курортів Карпат.....	30
2.3 Огляд послуг, які пропонуються на цих курортах: гірськолижний відпочинок, екскурсії, оздоровчі процедури, спортивні виходи та ін.	37
2.4 Аналіз ефективності використання ресурсів у цих курортах та особливості їхнього розвитку	40
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3	44
ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ІНШИХ МІСЦЯХ КАРПАТ	44
3.1 Вибір потенційних місць для розвитку курортів (кліматичних та гірськолижних)	44
3.2 Аналіз можливостей та обмежень для розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури.....	50
3.3 Розробка рекомендацій щодо ефективного використання потенціалу	53
Висновки до розділу 3	55
РОЗДІЛ 4	57

ПОРІВНЯННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТ	57
4.1 Порівняння сильних та слабких сторін розвинутих та потенційних місць.....	57
4.2 Оцінка розвитку рекреаційно-туристичної мережі Карпат.....	61
Висновки до розділу 4	65
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

Карпати відомі своєю природною красою, включаючи гірські ландшафти, ліси, водоспади та природні заповідники. Це створює великий потенціал для екологічного туризму та пригодницьких видів відпочинку. Мають довгу історію та багатий культурний спадок. Місцева архітектура, традиції, мистецтво і гастрономія можуть привертати туристів, зацікавлених в культурному та етнічному туризмі. Гірські регіони пропонують різноманітні можливості для активного відпочинку, такі як гірські походи, катання на лижах, велоспорт, рафтинг та інші види екстремального відпочинку.

Сучасне суспільство стає все більше орієнтованим на пошук нових форм відпочинку та активного відпочинку, зокрема в регіонах з унікальною природною красою. Одним з таких неперевершених природних куточків, який привертає увагу туристів та любителів активного відпочинку, є Карпати. Гірський ландшафт, різноманітні екосистеми та історична спадщина роблять Карпати привабливим регіоном для рекреаційного туризму.

Актуальність теми та ступінь її розробки. Вивчення рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат є актуальним завданням, оскільки цей регіон привертає увагу туристів своєю природною красою та різноманітністю рекреаційних можливостей. Незважаючи на певний рівень досліджень у цій області, існує потреба в докладній аналітиці та оновленні знань з урахуванням сучасних тенденцій та змін у суспільстві.

Метою магістерської роботи є детальне дослідження потенціалу та процесів розвитку рекреаційно-туристичних послуг в Карпатах з метою виявлення можливостей для подальшого покращення та розвитку даного сектору.

Завдання:

- Аналіз поточного стану туристичного сектору в Карпатах.
- Визначення основних чинників, що впливають на розвиток рекреаційного та туристичного бізнесу.

- Вивчення відвідуваності та популярних напрямків туризму в регіоні.
- Оцінка існуючих рекреаційно-туристичних послуг та їх відповідність вимогам сучасного споживача.

Об'єктом дослідження є рекреаційно-туристичний сектор.

Предметом дослідження є потенціал та процеси розвитку рекреаційно-туристичних послуг в Карпатах.

Методи дослідження: при написанні кваліфікаційної роботи використані як загальнонаукові, так і спеціальні методи досліджень. Для досягнення поставлених завдань використовуватимуться наступні методи:

- Аналітичний метод: для ретельного аналізу існуючих даних та статистики туристичного сектору.
- Порівняльний аналіз: для визначення переваг та недоліків порівнюваних туристичних напрямків.

Практичне значення одержаних результатів: теоретичне значення полягає у обґрунтуванні наукових позицій та виведенні власних висновків у питаннях дослідження розвитку рекреаційно туристичних послуг Карпат. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання напрацьованих даних у підприємстві реального сектору. Результати роботи дозволять визначити конкретні напрямки для подальшого вдосконалення та ефективного використання потенціалу регіону.

Джерелами дослідження виступили теоретичні наукові матеріали: наукові статті, монографії, зокрема дисертації, а також інші вітчизняна наукова та зарубіжна література, статистичні та цифрові дані, а також публікації в мережі Інтернет, які прямо або опосередковано торкаються висвітлення окремих аспектів досліджуваного питання.

Структура та обсяг роботи: дана кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає в себе чотири окремих розділи, які висвітлюють окремі особливості досліджуваного питання, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 69 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТ

В сучасному світі туризм стає важливим фактором економічного розвитку регіонів, привертаючи увагу як місцевих, так і міжнародних туристів. Регіон Карпат, розташований в серці Європи, вирізняється своєю природною красою, унікальним ландшафтом та різноманітністю рекреаційних можливостей. З метою розкриття та детального розуміння рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат, важливим є теоретичний аналіз ключових понять та аспектів, що визначають цю сферу.

Актуальність теми полягає в необхідності розуміння та визначення факторів, які впливають на рекреаційно-туристичний потенціал Карпат, а також в розробці стратегій його подальшого розвитку. Природні умови, культурний спадок та інші аспекти регіону мають потенціал бути використані для стимулювання туристичного руху, що в свою чергу може позитивно вплинути на економіку та соціокультурний розвиток Карпат.

Теоретичний аналіз рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат є ключовим кроком у напрямку розкриття можливостей для розвитку туризму в цьому унікальному регіоні. Розгляд природних, культурних та інфраструктурних аспектів дозволить виявити стратегічні напрямки для подальшого використання рекреаційного потенціалу та забезпечить стійкий та збалансований розвиток туристичного сектору Карпат.

1.1. Поняття рекреаційно-туристичного потенціалу

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат накопичується як сукупність унікальних природних, культурних та історичних ресурсів, що роблять цей регіон привабливим для відпочинку та туризму. Це поняття

включає в себе широкий спектр можливостей, які можуть бути використані для задоволення різноманітних потреб відвідувачів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат також враховує взаємодію з місцевим населенням. Розвиток туризму повинен втратити інтереси та потреби місцевих громад, сприяючи їх економічному та культурному зростанню.

Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу [13].

Основні аспекти рекреаційно-туристичного потенціалу як сукупність природних, культурних, соціально-економічних та інфраструктурних ресурсів певної території, що створюють можливості для розвитку та задоволення туристичних та рекреаційних потреб.

Це включає в себе географічне положення, рельєф, клімат, природні пам'ятки та біорізноманіття. У випадку Карпат, гірські ландшафти, гірські озера та лісові масиви створюють унікальний природний ландшафт, який може привернути туристів, особливо тих, хто цінує екологічно чистий відпочинок.

Теоретичні аспекти поняття «рекреаційний потенціал» висвітлено в працях М.С. Мироненка, І.Т. Твердохлебова, Я.К. Трушинша, В.М. Шумського, М.С. Нудельмана, О.І. Шаблія та ін. Це поняття можна розглядати як сукупність усіх передумов для організації рекреаційної діяльності на даній території або як максимальну виробничу потужність рекреаційних ресурсів. Ця максимальна виробнича потужність виражається або обсягом одержуваних рекреаційних благ, або екологічною несучою здатністю рекреаційного ресурсу, тобто його здатністю відновлюватися і витримувати певне рекреаційне навантаження з урахуванням екологічних критеріїв.

Рекреаційно-ресурсний потенціал – сукупність природних, історико-культурних та соціально-економічних умов організації рекреаційної діяльності на певній території [13]. Рекреаційні ресурси є основою для формування рекреаційно-ресурсних потенціалів.

Ресурси (у перекладі з французької – «додаткові, допоміжні засоби») – резерви, запаси, можливості.

Засоби задоволення якихось потреб, нестачі; резерв, запаси, які можуть бути використані в разі потреби.

Компоненти зовнішнього середовища, що дають змогу задовольняти потреби людини і сприяють досягненню соціальних цілей.

У науковій літературі питання про ресурси трактується як докладно, так і неоднозначно.

У результаті існує безліч різних визначень поняття «рекреаційні ресурси».

Складність визначення поняття «рекреаційні ресурси» залежить від кількох чинників:

1. Рекреаційні ресурси є історичною категорією. Це пов'язано з тим, що зміна певних історичних умов призводить до появи нових видів рекреаційної діяльності, які, своєю чергою, змінюють уявлення про необхідну кількість і якісний склад ресурсів, які використовуються.

2. Поняття рекреаційних ресурсів залежить від рівня організації рекреаційної діяльності та від того, чи відбувається вона в рамках одного рекреаційного підприємства, рекреаційного району або рекреаційної галузі в цілому.

3. Визначення рекреаційних ресурсів ускладнюється відмінностями в якості та походженні ресурсів.

Учені трактують рекреаційні ресурси абсолютно по-різному, окремі елементи середовища, геологічні системи та їхні елементи, конкретні дані (природні, економічні, історичні), комплекси та їхні елементи (природні, природно-технологічні, соціально-економічні), процеси, компоненти загальних ресурсів (природних, культурних, соціально-економічних), об'єкти та явища.

Співвідношення понять «рекреаційні ресурси» та «умови для рекреаційної діяльності» є спірним. Умови рекреаційної діяльності - ширше поняття, ніж рекреаційні ресурси. Умови – це компоненти або характеристики

довкілля, які дають змогу (або, навпаки, обмежують) виконання рекреаційної діяльності без безпосередньої участі в ній.

З іншого боку, під рекреаційними ресурсами розуміють характеристики та елементи довкілля, які безпосередньо беруть участь в організації рекреаційної діяльності та є її основою.

Кожен вид рекреаційної діяльності потребує певного поєднання рекреаційних ресурсів, які мають володіти відповідними кількісними та якісними характеристиками. Специфіка рекреаційної діяльності полягає в тому, що для різних видів рекреаційної діяльності одні й ті самі елементи середовища можуть виступати і як умови, і як ресурси.

Культурна спадщина. Цей аспект охоплює історичні та культурні цінності регіону, традиції, фольклор, архітектурні пам'ятки. Карпати славляться своєю багатозаровою культурною спадщиною, яка може стати цікавим об'єктом для туристів, бажаючих вивчати та відчувати унікальний колорит місцевого населення.

Соціально-економічні ресурси. Це включає в себе рівень розвитку господарства, зайнятість населення, доступність освітніх та медичних послуг. Рекреаційно-туристична галузь може стати джерелом розвитку та зайнятості для місцевого населення.

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат представляє собою унікальну суму природних та культурних ресурсів, які створюють привабливі умови для відпочинку та подорожей. Розуміння та детальний аналіз цих компонентів є ключовим для раціонального та ефективного використання потенціалу регіону в розвитку туризму та рекреації.

1.2. Визначення курортів: типи та класифікація курортів відповідно до спеціалізації та послуг

Поняття курортів в Карпатах не обмежується лише підходами до відпочинку, але також включає в себе широкий спектр природних та

культурних аспектів. Карпати, розташовані в центрі Європи, знають свою чудову природу, гірські пейзажі та традиційну культуру. Курорти регіону поділяються на кілька типів відповідно до їх спеціалізації та надання послуг.

Курортний бізнес – один з найприбутковіших секторів індустрії туризму, що є її структурним осердям. Для третини людства на початку XXI ст. нормою є принаймні раз у рік проводити відпустку чи вихідні на курорті. А так званий золотий мільярд населення планети з багатих постіндустріальних країн проводить дозвілля у фешенебельних курортних центрах не менше двох разів у рік, крім того, є регулярним споживачем рекреаційно-курортного продукту під час недільних рекреаційних циклів та туристичних поїздок з утилітарною, професійною, діловою чи іншою метою [13].

Це пов'язано з тим, що різні види туризму, як правило, рідко існують у «чистому» вигляді. На сучасному етапі розвитку туризму спостерігається змішання різних видів турів, наприклад, релаксаційних і пізнавальних, розважальних і ділових, ностальгічних і фестивальних. Однак на ринку туристичних послуг традиційно домінує курортно-рекреаційний туризм. За різними оцінками, на нього припадає понад три чверті загального припливу туристів. Далі йде туризм і діловий туризм (до 15%).

Ринок курортно-рекреаційного туризму практично всеосяжний, тобто охоплює всі верстви, вікові, соціальні й етнічні групи населення. Адже потребу в оздоровчому відпочинку за умов зростання забрудненості довкілля, демографічного й техногенного навантаження відчуває кожна людина, незалежно від місця й умов проживання.

Глобалізація споживчих ринків, неухильне зростання попиту і потреб туристів, посилення конкуренції між самими курортами (аж до розголосу «війн» між окремими курортами) призведуть до того, що:

- прискорення темпів освоєння рекреаційних ресурсів планети і динамічного розвитку сучасних курортних інфраструктур у світовому масштабі;

- постійному прагненню до інновацій у сфері оновлення курортного продукту, підвищення якості обслуговування та диверсифікації; і

- подальша диференціація туристських продуктів і ринкова диференціація курортів із постійним добором нових типів регіонів і об'єктів із числа курортних.

На підставі синтезу положень курортної систематики міжнародних і вітчизняної наукових шкіл рекреології й туристичної курортології ми розробили інтегральну класифікаційну схему видів курортів (див. рис. 1.1).

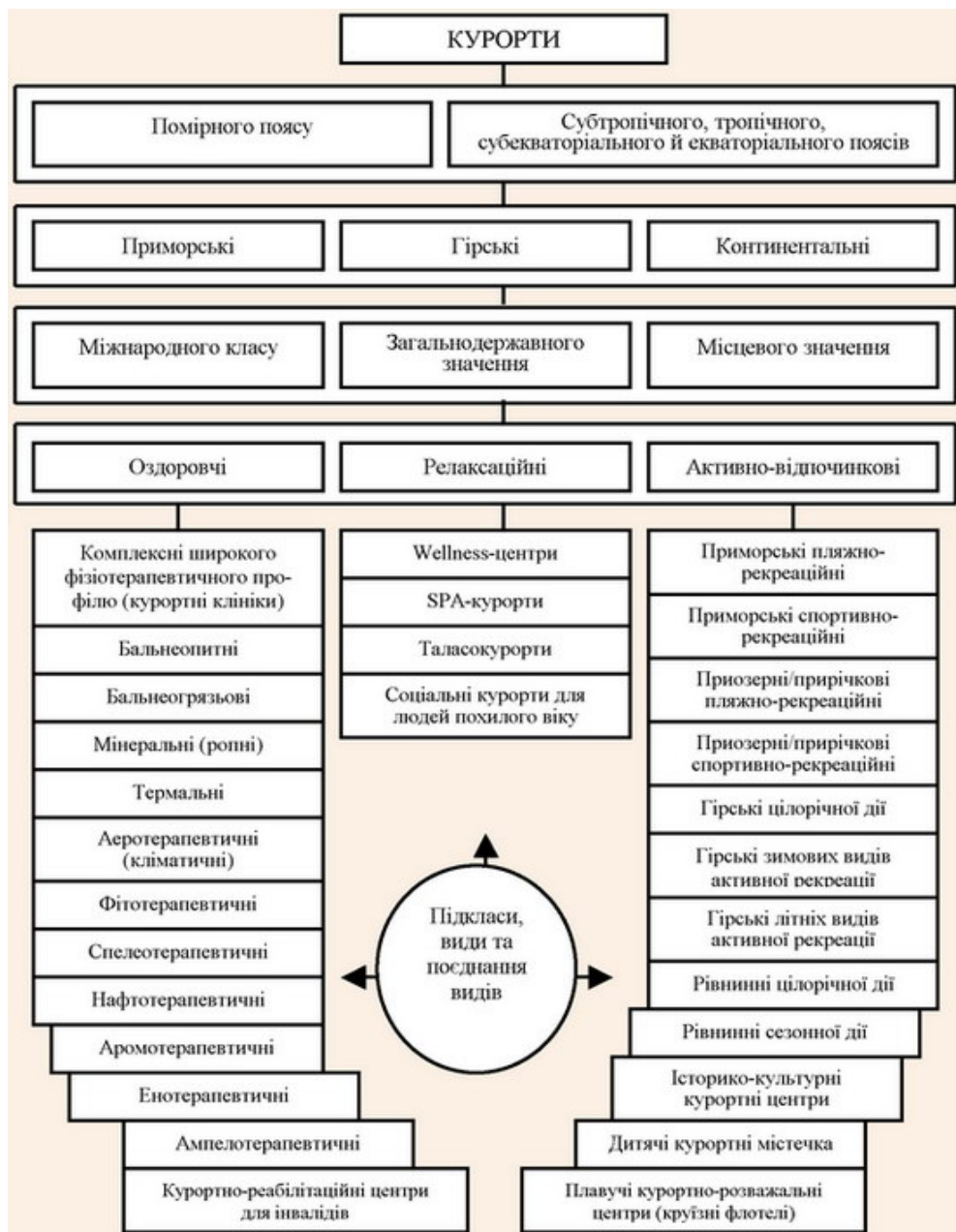

Рис. 1.1 – Генетична класифікація курортів [10]

Наведену класифікацію ми не вважаємо вичерпною, оскільки з кожним роком з'являються нові концепції курортно-рекреаційного обслуговування, і відповідно, триває процес подальшої диверсифікації курортних закладів [10].

Відповідно до трьох основних категорій курортів (приморський відпочинок і дозвілля, гірський активний туризм та оздоровчий туризм) курортні готелі також можна поділити на три аналогічні підкатегорії. У середині кожної з них також виокремлюється низка різних типів курортних закладів, кожен з яких відрізняється рівнем, асортиментом і спеціалізацією послуг.

«Курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні» (Ст. 1 ЗУ «Про курорти»).

Курортні готелі призначені для відносно тривалого перебування і проведення дозвілля в одному місці, тому прагнуть зосередити інфраструктуру на своїй території, щоб надати якомога ширший спектр послуг. Для забезпечення комфорту гостей у курортних готелях є лікувально-діагностичні кабінети, оздоровчі центри, центри релаксації, салони краси, магазини, дитячі садки. Західні туристичні агентства називають такі готелі «курортами», що відповідає науковому поняттю «готельно-курортний комплекс».

Отже, на сучасному етапі розвитку курортології склалася постнекласична парадигма систематики курортів, суть якої зводиться до плюралізму й взаємодоповнювального співіснування найрізноманітніших дослідницьких підходів та класифікаційних і типологічних критеріїв цієї систематики. Поряд з цим, у практиці міжнародної курортної справи усталилися найуживаніші класифікаційна і типологічні схеми, зміст яких розкрито вище.

Курорти в Карпатах – це спеціально обладнані території, спроектовані для відпочинку, оздоровлення та рекреації відвідувачів. Кожен курорт в

Карпатах має свою унікальну атмосферу та специфіку, враховуючи природні особливості регіону. Класифікація курортів за спеціалізацією та послугами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація курортів за спеціалізацією та послугами Карпати

№	Тип курорту	Опис	Приклад
1	2	3	4
1.	Гірськолижні курорти	Розташовані на схилах Карпат, пропонують відмінні умови для зимового відпочинку та гірськолижного спорту. Ідеальні для любителів лиж та сноубордингу.	Буковель, Драгобрат
2.	Бальнеологічні курорти	Спеціалізуються на лікувальних процедурах, використовуючи природні мінеральні води та лікувальні грязі. Приваблюють тих, хто шукає оздоровлення та відновлення сил.	Трускавець, Яремче
3.	Екологічні та етнічні курорти	Акцент на збереженні природи та традиційного місцевого населення. Пропонують екологічно чистий відпочинок та знайомство з культурою регіону.	Верховина, Шешори.
4.	Рекреаційні та спортивні курорти	Спеціалізуються на розвагах, активному відпочинку та спортивних заходах. Приваблюють тих, хто шукає активний та насичений відпочинок.	Славське, Ворохта.

Продовження таблиці 1.1

5.	Термальні курорти	Орієнтовані на використання термальних джерел для лікування та відпочинку. Пропонують унікальні термальні басейни та процедури.	Трускавець, Шаян.
6.	Курорти з акцентом на спа-процедури	Спеціалізуються на процедурах релаксації, відновлення енергії та покращення здоров'я. Приваблюють тих, хто шукає спокійно та вищий рівень комфорту.	Косів, Сходниця.

Джерело: складено автором

Класифікація курортів у Карпатах враховує різноманіття природних ресурсів та специфіку області, надаючи можливість кожному відвідувачу знайти ідеальне місце для свого відпочинку.

Курорти в Карпатах різноманітні та з різними інтересами та потребами туристів. Із зростанням популярності туризму в регіоні важливо надавати перевагу розвитку різноманітних типів курортів, сприяючи таким чином сталому розвитку туристичної індустрії та підвищенню привабливості Карпат для відпочиваючих.

1.3. Основні фактори, що впливають на формування та розвиток курортів

Розвиток курортів Карпат – це завдання, яке ускладнюється впливом різноманітних факторів. Враховуючи унікальні природні умови, культурну спадщину та інфраструктуру регіону, формування та стабільний розвиток курортів залишають виробництво елементів сталого та привабливого

туристичного сектору Карпат. У цьому контексті аналіз основних факторів, які впливають на цей процес, є критичним для досягнення балансу між екологічними, культурними та економічними аспектами розвитку.

Основні фактори, що впливають на формування та розвиток курортів Карпат:

1. Природні умови:

– Гірський ландшафт. Гірські рельєфи та природні краси Карпат є ключовими привабливостями для туристів, створюючи унікальні умови для гірського туризму та відпочинку.

– Термальні води та джерела. Наявність термальних вод та лікувальних джерел створює можливості розвитку спа-курортів та лікувального туризму.

2. Культурні та історичні аспекти:

– Етнічна спадщина. Традиції та фольклор місцевих громад створюють унікальний культурний контекст, що впливає на розвиток культурно-туристичних маршрутів.

– Історичні пам'ятки. Архітектурні пам'ятки та історичні об'єкти створюють Карпати цікавими для історичного туризму.

3. Інфраструктура та Сервіс:

– Транспортна доступність. Зручний доступ до курортів відіграє важливу роль у привабливості та зручності для туристів.

– Готельна та розважальна інфраструктура. Розвинені готелі, ресторани, торгові центри та розважальні заклади підвищують комфортний відпочинок.

4. Економічні аспекти:

– Інвестиції та розвиток. Інвестиції в туристичну інфраструктуру сприяють розвитку та покращенню якості послуг.

– Зайнятість та економічний зріст. Туризм створює нові робочі місця та сприяє економічному розвитку регіону.

5. Кліматичні умови:

- Сезонність та погода. Клімат визначає сезонність туризму, зокрема для гірськолижних та літніх видів відпочинку.

6. Конкуренція та маркетинг:

- Конкуренція з іншими регіонами. Спроможність протистояти конкуренції та маркетингова стратегія почати популярність курорту.

7. Співпраця з місцевим населенням:

- Підтримка місцевої громади. Узгоджена робота з місцевим населенням для сприяння позитивному сприйняттю туристів та покращенню сталого розвитку.

8. Законодавче регулювання та інституційна підтримка:

- Туристичні стандарти та правила. Якість та стабільність туристичної галузі залежить від ефективного законодавчого регулювання та підтримки.

Збалансоване врахування цих факторів дозволить Карпатам максимально використовувати свій туристичний потенціал, забезпечуючи стійкий та стабільний розвиток курортів.

Формування та розвиток курортів Карпат залежать від комплексного впливу природних, культурних, інфраструктурних, економічних та інших факторів. Унікальні гірські ландшафти, розвинута туристична інфраструктура, збереження культурної спадщини та ефективний маркетинг досяг успіху курортів. Зростання туристичної привабливості регіону сприяє економічному розвитку та підвищенню якості життя місцевого населення. Ці фактори взаємодіють, створюючи унікальний туристичний продукт та забезпечуючи сталий розвиток Карпат як визначеного туристичного напрямку.

1.4. Огляд сучасних тенденцій у рекреаційно-туристичній сфері, включаючи вплив технологій та зміни попиту споживачів

У сучасному світі туризм переживає значні трансформації під впливом ряду факторів, серед яких ключовими є стрімке розвитку технологій та змін у

попиті споживачів. Ці тенденції не тільки формують нові можливості для розвитку рекреаційно-туристичної галузі, але викликають потребу в глибокому аналізі та адаптації стратегій управління туристичними ресурсами.

Сучасних тенденцій у рекреаційно-туристичній сфері:

- Технологічні Інновації;
- Сталість та Екологічна Усвідомленість;
- Зміни в Попиті Споживачів;
- Пандемійні Впливи;
- Демографічні Зміни.

Технологічні Інновації в Рекреаційно-Туристичній Сфері Карпат – це Онлайн-Бронювання та Мобільні Додатки (табл. 1.2); Використання Віртуальної Реальності (VR) та Розширеної Реальності (AR) (табл. 1.3); Інтернет Речей (IoT) (табл. 1.4); Інтелектуальні Транспортні Системи (табл. 1.5); Інтерактивні Туристичні Додатки та Геоінформаційні Системи (табл. 1.6).

Таблиця 1.2

Онлайн-бронювання та мобільні додатки

Зручність та Миттєвість	Розширення мобільних технологій дозволяє туристам миттєво бронювати готелі, транспорт та екскурсії за допомогою мобільних додатків.
Персоналізація та зручність	Туристичні платформи надають можливість персоналізованого вибору та налаштування, а також забезпечують доступ до детальної інформації про подорожі.

Таблиця 1.3

Використання Віртуальної Реальності (VR) та Розширеної Реальності (AR)

Інтерактивні Тури та Враження	VR та AR використовують для створення інноваційних туристичних вражень, таких як віртуальні екскурсії та ігри на місцях.
Підвищення Інтересу	Застосування цих технологій створює неповторні та захоплюючі подорожі, звертаючи увагу більшого числа туристів.

Джерело: [5; 10].

Таблиця 1.4

Інтернет Речей (IoT)

Покращення зручності	Впровадження IoT дозволяє підвищити комфорт під час подорожей, забезпечуючи «розумні» номери в готелях та автоматизовані сервіси.
Безпека та Моніторинг	Системи IoT використовують для підвищення рівня безпеки, моніторингу погоди та інших аспектів туристичного середовища.

Джерело: складено автором

Таблиця 1.5

Інтелектуальні Транспортні Системи

Мобільність та зручність	Розвиток електронних квитів, онлайн-розкладів та система відстеження руху транспорту полегшує переміщення туристів та забезпечує точність та швидкість інформації.
Змінення екологічного впливу	Використання екологічно чистих транспортних засобів та оптимізація маршрутів ускладнень сталої та екологічно свідомої мобільності.

Джерело: складено автором

Таблиця 1.6

Інтерактивні Туристичні Додатки та Геоінформаційні Системи

Самостійні Екскурсії	Застосунки для самостійних мобільних екскурсій, які працюють на основі GPS, не дозволяють туристам розвивати пам'ятки та історію місць.
Геопозначення Точок Інтересу	Інтерактивні системи карти та геопозначення варто туристам легко розмістити та долучатися до цікавих об'єктів.

Джерело: складено автором

Технологічні інновації в рекреаційно-туристичній сфері значно полегшують та збагачують туристичний досвід, створюючи його більш доступним та інтерактивним для подорожуючих.

Сучасні тенденції в рекреаційно-туристичній галузі Карпат починаються перетворенням та інноваціями, які приносять із собою нові можливості та виклики. Зміни в попиті, спричинені зростанням екологічної свідомості та

індивідуалізованим підходом, а також вплив технологій, створюють підґрунтя для сталого та прогресивного розвитку туризму в регіоні. Адаптація до цих тенденцій є швидким завданням для забезпечення конкурентоспроможності Карпат в сучасному туристичному середовищі.

Висновки до розділу 1

Розділ 1 присвячений теоретичному аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат, де розглядаються основні аспекти, визначення та характеристики ключових понять. Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат використовує їхню природну різноманітність, гірські ландшафти, культурні та історичні заповідники, що робить регіон привабливим для різних видів туризму.

Специфіка Рекреаційно-Туристичного Потенціалу. Гірська природа Карпат створює унікальні умови для гірського туризму та зимових видів відпочинку. Наявність термальних джерел та лікувальних резервів створює можливості для розвитку спа-курортів та лікувального туризму.

Культурно-історичний аспект. Культурна спадщина та історичні пам'ятки Карпат створюють регіон, цікавий для культурного туризму та досліджень.

Дозволяє здійснити глибокий огляд теоретичних аспектів рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат. Залучення практичних аспектів та конкретних прикладів дозволяє розширити розуміння проблеми та застосування конкретних шляхів розвитку туризму в цьому регіоні. Основна мета - це підготовка підґрунтя для подальшого дослідження та розробки конкретних рекомендацій щодо розвитку рекреаційно-туристичного сектору Карпат.

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат визнається великим, маючи природні, культурні та історичні аспекти, які формують різноманіття туристичних пропозицій. Зростання популярності екологічного та культурного туризму, використання технологій та вдосконалення інфраструктури

відіграють ключову роль у розвитку рекреаційно-туристичної сфери Карпат. створює розділ теоретичної основи для подальшого вивчення та цього практичного дослідження потенціалу регіону.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИНУТИХ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У КАРПАТАХ

Карпати, як природно та культурно багатий регіон, привертають увагу туристів із різних куточків світу. Актуальність аналізу рекреаційно-туристичних послуг надзвичайно стрімким розвитком індустрії та зростанням попиту на новаторські та якісні туристичні враження.

Розділ 2 присвячений аналізу розвинутих рекреаційно-туристичних послуг у Карпатах. Сучасний туризм вимагає не лише природних красот та історичних пам'яток, а й високорівневих та інноваційних послуг для задоволення потреб сучасного туриста. В даному розділі буде мати місце актуальність теми, мета та завдання дослідження, аналізу об'єкта та предмета, а також методи дослідження для більш глибокого розуміння сучасного стану рекреаційно-туристичного сегменту в Карпатах.

2.1 Опис сформованих курортів Карпат: Яремче, Буковель, Східниця

У Карпатах, які простягаються через територію України, сформовані розрахункові курорти (табл. 2.1), кожен з яких має свої унікальні особливості та пропозиції для туристів.

Таблиця 2.1

Сформовані курорти Карпат

№	Назва курорту	Тип курорту	Особливості

Продовження таблиці 2.1

1	Буковель	Гірськолижний та туристичний	Найбільший гірськолижний курорт в Україні з розвиненою інфраструктурою та численними гірськими трасами.
2	Яремче	Туристичний та екологічний	Знаменує свою природу, водоспадами, можливостями гірського та екологічного туризму.
3	Східниця	Лікувальний та рекреаційний	Лікувальні джерела, медичні санаторії та парки для відпочинку.
4	Трускавець	Лікувальний та рекреаційний	Відомий власною лікувальною водою, спа-центрами та розкішними готелями.
5	Славське	Гірськолижний та туристичний	Популярний серед любителів зимових видів спорту, а також для гірських походів у літній період.
6	Ворохта	Гірськолижний та туристичний	Розташована на висоті, відома гірськими трасами та чудовими пейзажами.
7	Пилицець	Туристичний та екологічний	Знаходиться в заповідній зоні, відомий своєю природною красою та гірськими озерами.

Джерело: складено автором

Ці курорти в Карпатах пропонують різноманіття можливостей для відпочинку та туризму, чи то гірськолижний відпочинок, екологічний туризм чи лікування в лікувальних санаторіях.

Яремче – найяскравіша квітка у пишному віночку гірських поселень. Розквітла ружа, що приваблює свої гостей розкішшю та неповторною красою. Знаменитий курорт українських Карпат, що допомагаєвилікувати не тільки тіло, а й втомлену роботою та турботами душу. Порівняно молоде поселення виникло у 1787 році, і вже з часу свого виникнення – це найбільш відвідуваний

туристичний цент Прикарпаття, до якого з'їжджалися з усіх куточків Європи. Основна маса відпочиваючих – це знатні та заможні туристи з велелюдних Кракова, Варшави, Відня та Львова [4].

Яремче – справжній осередок гуцульської культури з дуже добре розвинутою інфраструктурою. У місті чимало магазинчиків та великий супермаркет, незліченна кількість ресторанів, кафе та колиб. Серед великого розмаїття готелів, туристичних комплексів, приватних садиб, таборів, санаторіїв ви зможе з легкістю підібрати надійний та комфортний варіант. У Яремчі не буде затримок з розвагами – тут їх досхочу. Окрім звичних природних принад, таких, як водоспад у центрі міста та заповідник з дикими звірями, у місті можна приємно провести час у різноманітних саунах, лазнях, більйардних, нічних клубах. Останнім часом стало модно ніжитися в гарячій воді у величезних чанах просто на розпаленому вогнищі, в оточенні гірської річки та зеленого лісу під відкритим небом.

Природні ресурси та пам'ятки:

- Підвісний міст над Прутом;
- Залізничний міст, вік котрого понад 100 років;
- Справжню перлину Яремче – водоспад Пробій;
- Неймовірний Карпатський заповідник з дикими звірями, які вразять своєю красою та особливо сподобаються діткам;
- Музей етнографії та екології з унікальними експонатами;
- Старовинні дерев'яні церкви XVII — XVIII ст. з цілющою атмосферою;
- Ресторан, що було побудовано у справжніх гуцульських традиціях, без єдиного цвяха;
- Сувенірний ринок з багатим різноманіттям витворів гуцульської майстерності;
- Цілюще джерело та скелі, названі на честь опришківського ватажка та народного героя Довбуша;
- Чарівний водоспад «Дівочі сльози».

Яремче розташоване в серці Карпат, оточене гірськими хребтами та лісовими масивами. Розташування надзвичайно привабливим ландшафтом та доступністю для туристів.

Туристична інфраструктура. У Яремче розвинена готельна база, ресторани та магазини, які пропонують місцеві продукти та сувеніри. Ідеальне місце для екологічного та гірського туризму.

Буковель — сучасний гірськолижний курорт, розташований у Карпатах. Відомий своїми гірськолижними трасами, зручною інфраструктурою та відмінними умовами для зимового відпочинку.

Гірськолижний курорт Буковель (рис. 2.1) розташований за селом Поляниця. Знаходиться він на висоті 920 метрів н.р.м. Сезон катання тут може тривати з листопада до середини квітня. Перевершити Буковель у цьому може хіба що Драгобрат, де сніг лежить на місяць довше — інколи майже до середини травня. Різноманітні траси та розвинена інфраструктура дозволяють Буковелі вийти на європейський рівень, приваблюючи десятки тисяч туристів щороку, а у 2012 році цей гірськолижний курорт був визнаний найбільш швидкозростаючим у світі! [3].

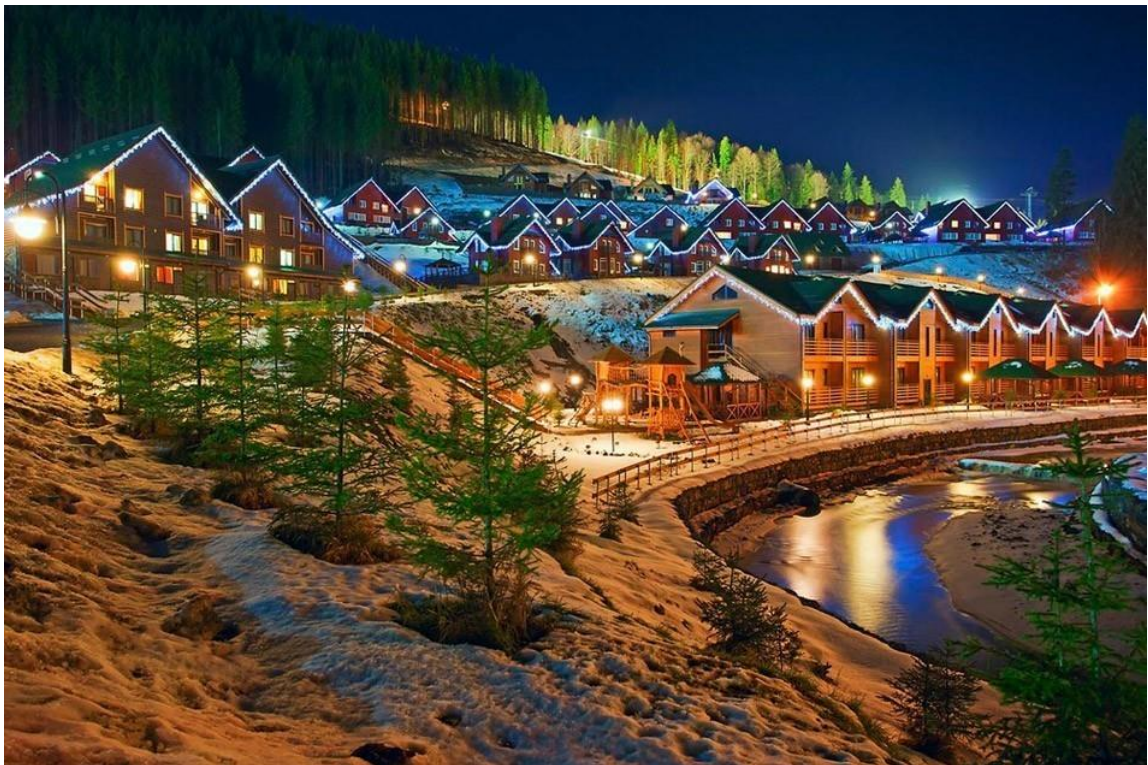

Рис. 2.1 – Буковель [3]

Зима на Буковелі — це, звісно, лижі та сноуборди. Несніжні зими тут бувають вкрай рідко, проте штучне засніження трас значною мірою вирішує і це питання.

Траси. На Буковелі два десятки трас для початківців, більше 25 — червоних (середня складність) та 12 чорних трас. Загальна кількість — 63 траси усіх рівнів складності. Довжина трас — від 300 до 2 300 метрів. Перепад висот становить від 40 до 380 метрів (рис. 2.2).

Рис. 2.2 – Буковель, карта схилів [3]

Діє 16 витягів: є бугельні та 2-х, 3-х та 4-крісельні витяги пропускною здатністю від 808 до 2400 осіб на годину та мултиліфт. Деякі витяги продовжують працювати навіть після завершення лижного сезону — ними піднімаються туристи задля казкових краєвидів, що відкриваються з вершин довкола Буковелі, а також спортсмени.

До послуг відпочиваючих численні пункти прокату, школа інструкторів для дорослих та дітей (є спеціальні навчальні гірки), обладнана ігрова зона для дітей на свіжому повітрі та в приміщенні, є парковки.

Буковель пропонує різноманітні розваги, включаючи велосипедні та піші походи влітку, а також екстремальні види спорту, наприклад, катання на квадроциклах та парапланеризм.

Інфраструктура для туристів. Тут розташовані великі готелі, апартаменти та ресторани з різноманітною кухнею. Інфраструктура курорту розроблена таким чином, щоб задовольняти потреби туристів різних категорій.

Східниця — визнаний лікувальний та курортний комплекс Карпат. Знаменита своїми лікувальними джерелами, які використовуються для покращення здоров'я та відновлення сил.

Курорт Східниця – старовинне селище у мальовничому куточку Карпат, що розділяє річка Східничанка [9]. У Східниці розташовано безліч садиб, пансіонатів і санаторіїв, які приймають охочих покращити своє здоров'я, познайомитися з природою та цікавими місцями Карпат. Від фотографій Східниці важко відірвати погляд. Однак туристів до Східниці приваблюють не краєвиди, незважаючи на їхні природні принади та визначні пам'ятки, а насамперед мінеральна вода. Сьогодні Східниця відома на всю Україну своїми цілющими джерелами. У цій великій долині ховається справжня скарбниця з 38 джерел, які лікують найрізноманітніші недуги і мають хімічний склад, що володіє цілющими властивостями. Ось коротка історія бурхливої історії Східниці.

Курорт Східниця – це місце, що поєднує кристально чисте гірське повітря, чарівний запах лісів та лікувальні дари природи. Курорт розташований в 100 км від Львова, 20 км від Дрогобича та Трускавця [14].

Медична База та Санаторії. У місті розташовані санаторії та клініки, спеціалізовані на лікуванні різних захворювань. Медична база та досвід фахівців виготовлення Східниці популярним місцем для відновлення здоров'я.

Рекреаційні Можливості. Поза лікуванням, Східниця пропонує рекреаційні можливості, такі як прогулянки парком «Сколівські Бескиди» та екскурсії до культурних пам'яток.

Курортом Східниця стала порівняно недавно, у 70-х роках ХХ століття, коли місцевий дослідник Є. Стоцький відкрив цілющі мінеральні джерела, а з 1986 року селище отримало статус Всесоюзного бальнеологічного курорту. Сьогодні воно щороку приймає тисячі українських та європейських туристів.

Ландшафт Східниці характеризується Карпатськими горами. Зими тут м'які, гілки буків і сосен оповиті сніговими шалями, а неподалік від Східниці можна займатися всіма видами гірськолижного туризму.

Навесні та восени можна спостерігати становлення й сходження льодового покриву на швидкохідній річці Стрий, а влітку випробувати себе в якості туриста-водника, підкоряючи на байдарках течію водяного русла. Але головна перевага курорту в тому, що багаті на чистий кисень ліси хвойні та низькогір'я Карпат дарують неповторну свіжість та глибину дихання будь-якому алергіку, астматику або просто відпочивальнику, що відновлює тут своє здоров'я.

Розглянуті курорти Карпат — Яремче, Буковель і Східниця — виявилися неповторними у своїй родині, кожен пропонує унікальні можливості для відпочинку та розваг. Ці курорти демонструють багатогранність рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат та пропонують його привабливість для різних категорій туристів.

Яремче вражає природною красою, водоспадами та гірськими масивами, роблячи його ідеальним для екологічного та гірського туризму.

Буковель продовжує як сучасний гірськолижний курорт із численними трасами та розвиненою інфраструктурою, пропонує розваги як взимку, так і влітку.

Східниця, з лікувальними джерелами та медичними санаторіями, вигідно відрізняється своїм спеціалізованим лікувальним напрямком та парками для рекреації.

Ці курорти, взаємодіючи з природними ресурсами Карпат, адаптовані до різних потреб та вподобань туристам. Вони створюють відмінні умови для відпочинку, активного відпочинку, лікування та дослідження природних багатств регіону.

2.2 Авторський аналіз деяких сформованих курортів Карпат

Авторський аналіз сформованих курортів Карпат може охоплювати ряд ключових аспектів, які допоможуть зрозуміти унікальність кожного з них та визначити їхню привабливість для туристів.

За дослідження в цьому розділі буде взято два курорти: Яремче та Східниця. Також після проведення аналізу за пунктами варто буде порівняти і визначити кращий курорт.

Першим розберемо курорт: Яремче.

Сьогодні Яремче – відомий низькогірний кліматичний та гірськолижний курорт, центр туризму і відпочинку на Прикарпатті [12]. Місто Яремче оточене горами, північна і південна частини регіону являють собою мальовничі пагорби, вкриті густими хвойними і листяними лісами. Регіон Яремче – популярний туристичний напрямок для зимового та літнього відпочинку. Курорт розташований у південно-західній частині Івано-Франківської області. Навіть найвибагливіші туристи можуть знайти тут своє улюблене заняття в будь-яку пору року. Розташований на березі річки Прут у мальовничій долині, оточеній горами, Яремче приваблює туристів своїми приголомшливими краєвидами, цікавими гірськими стежками, унікальними пам'ятками та чарівним гуцульським колоритом. Густо порослі лісом гірські схили, гірські струмки та водоспади. Взимку і влітку це край прекрасних краєвидів і чудових кліматичних умов.

Туризм у Яремчанському регіоні сприяє підвищенню зайнятості населення, розвитку ринкових відносин, міжнародному співробітництву, залученню громадян до пізнання багатой природної та історико-культурної

спадщини краю, збереженню екологічної рівноваги. Яремчанщина має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та в'їзного туризму [12]. Тут розташовані численні санаторії, у тому числі для хворих на туберкульоз легенів, будинки відпочинку, туристичні бази та готелі.

1. Природні Умови та Ландшафт Яремче

Яремче розташоване в живописній частині Карпат, оточене гірськими хребтами, які створюють неперевершені пейзажі. Високогірні вершини та гірські долини дарують туристам вражаючі види та можливості для гірського туризму.

Лісова мозаїка Яремче виражає свою різноманітність. Від соснових лісів до листяних гаїв кожен сезон розкриває унікальну красу. Ліси створюють тіні та прохолоду, ідеальні для прогулянок та екологічного відпочинку.

Яремче славиться своїми водоспадами, серед яких вражаючий водоспад «Пробій». Звучання води та динаміка водоспадів створюють ці природні об'єкти особливо привабливими для туристів. Річка Прут додає свою гармонію, протікаючи крізь мальовничий ландшафт.

Яремче розташоване поруч із природними резерватами та заповідниками, де зберігається унікальна флора та фауна Карпат. Це створює можливості для екологічних експедицій та наукових досліджень.

На високих вершинах Карпат розташовані гірські озера, які надають контраст літній зелені та зимовому білому покриву. Ці озера часто стають об'єктом вивчення природознавців та приваблюють любителів гірського туризму.

Природні умови та ландшафт Яремче створюють унікальний характер курорту, де гармонійно поєднуються гірська краса, лісова різноманітність та природні води. Це робить Яремче неперевершеним місцем для природного відпочинку, екологічних мандрівок та вивчення унікальних природних ресурсів Карпат.

2. Історія та Культурна спадщина Яремче

Яремче — це місто, що має глибокі історичні корені, які сягають середньовіччя. Засноване в XIII століть, воно служило місцем торговим та ремісничим центром на шляху до Карпат. протягом століть місто переживало розвиток та трансформації, беручи участь у різних історичних подіях.

Культурні Пам'ятки:

1. Церква Святого Дмитра. Одна з найдавніших церков у регіоні, побудована в XV століть. Визначається власним архітектурним стилем та дерев'яними різьбленими іконами.

2. Церква Святого Юра. Церква, яка має велике історичне значення, після чого вона була побудована ще в XVII століть. Архітектурний ансамбль та ікони відображають традиції галицького бароко.

3. Музей Івана Франка. Музей, присвячений видатному українському та громадському діячу Івану Франку, який письменник часто відпочивав у Яремче. Експозиція розповідає про життя та творчість письменника.

Культурні Традиції:

1. Фестивалі та Події. Яремче є місцем для проведення різноманітних культурних фестивалів, які відзначаються національною музикою, традиційними ремеслами та народною кулінарією.

2. Карпатська Культура. Місто сприяє збереженню та популяризації карпатської культури через вистави, майстер-класи та інші події.

Сучасні Тенденції:

1. Арт-проекти та Галереї. З'явлення сучасних арт-проектів та галерей, які привертають як місцевих, так і міжнародних митців, сприяє розвитку сучасної культурної сцени.

2. Туризм та Культурна Спадщина. Розвиток туризму залучати увагу до культурної спадщини через організацію тематичних екскурсій та заходів.

Яремче — це не тільки природний курорт, а й місце, де історія і культура глибоко переплітаються. Його культурна спадщина виражає різноманіття та старовинність, а сучасні тенденції сприяють розквіту культурного життя в цьому унікальному куточку Карпат.

3. Інфраструктура та Розваги (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Інфраструктура та Розваги в Яремче

№	Інфраструктури/розваги				
1	Готелі та Резорти				
	«Жива вода» 3*	«Yaremche Club Hotel» 4*	«Premier»	«Romantik Spa Hotel» 4*	«Edelweiss» 3*
2	Ресторани та кафе				
	«Sky Bar»	«Mangalica»	«FAYKA ZIGMUNDA»	«Гуцульщина»	«Колиба»
3	Транспорт та пересування				
	Автобуси та маршрутки			Таксі	
4	Розважальні майданчики та активний відпочинок				
	Гірськолижні курорти		Туристичні Маршрути		Спа-Центри
5	Сучасні тенденції та інновації				
	Екотуризм та активний одяг			Тематичні вечори та розваги	

Джерело: складено автором

Ця розгорнута інфраструктура та розважальні можливості роблять Яремче привабливим для різних категорій туристів, надаючи широкий спектр варіантів для відпочинку та розваг.

4. Інновації та Унікальні Проекти в Яремче

1. Електронна Система Бронювання та Мобільні Додатки:

- Бронювання Готелів та Екскурсій: Яремче пропонує електронні системи бронювання, які дозволяють туристам зручно замовляти готелі та екскурсії через мобільні додатки.

- Мобільні Гіди та Картографічні Додатки: Розробка мобільних додатків, які надають туристам інтерактивні картографічні дані та гідів для кращого орієнтування та дослідження регіону.

2. Еко-Ініціативи та Зелені Проекти:

- Використання відновлювальних джерел енергії: Курорт активно переходить на використання відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні батареї та гідроенергетика, для зменшення впливу на довкілля.
- Локальні Проекти Збереження Природи: Реалізація проектів з озеленення, відновлення лісів та утримання екосистем, що сприяє збереженню природи Яремче.

3. Культурні Інновації та Тематичні Події:

- Використання Розширеної Реальності (AR) у Музеях: Музеї та культурні об'єкти впроваджують технології розширеної реальності для створення захопливих експозицій та екскурсій.
- Тематичні Фестивали та Події: Організація тематичних заходів та фестивалів, які забезпечують сучасні підходи до розваг та вивчення культури.

4. Співпраця з Місцевими Технологічними Стартапами:

- Розвиток Технологічних Проектів: Яремче співпрацює з місцевими технологічними стартапами для створення інноваційних проектів, що полегшують та покращують туристичний досвід.
- Електронні Послуги та Інтерактивні Платформи: Розробка електронних сервісів та інтерактивних платформ для взаємодії з туристами та надання зручних та персоналізованих послуг.

5. Залучення до Учасності У Місцевому Житті:

- Туризм Із Соціальним Впливом: Реалізація проектів, які сприяють соціальному розвитку місцевого населення та залученню туристів до участі у благодійних ініціативах.

- Програми Обміну та Волонтерство: Організація програми обміну та волонтерських проєктів для туристів, які бажають активно долучитися до життя та розвитку Яремче.

Ці інновації допомагають Яремче залишатися сучасним та привабливим для туристів, сприяючи сталому розвитку та збереженню унікального характеру курорту.

Курорт: Східниця.

1. Природні Умови та Ландшафт

Східниця розташована в живописному куточку Карпат, де природні умови створюють ідеальні умови для відпочинку та відновлення.

Гірські Пейзажі. Східниця оточена гірськими хребтами, які створюють неймовірні панорами та чудові маршрути для гірського туризму.

Лісова Різноманітність. Ліси навколо Східниці не лише створюють атмосферу спокою, але і дозволяють відкрити всю красу природи під час прогулянок.

Мінеральні Води. Унікальні мінеральні джерела, що відомі своїми лікувальними властивостями, роблять Східницю популярним курортом для оздоровлення.

2. Історія та Культурна Спадщина

Східниця — не лише природний курорт, але й місце з багатою історією та культурною спадщиною.

Дерев'яна Архітектура. Характерна для Східниці дерев'яна архітектура, яка створює унікальний колорит і додає автентичності місцевим спорудам.

Культурні Фестивалі. Організація різноманітних культурних фестивалів, де відзначається традиційна музика, мистецтво та гастрономія.

Історичні Пам'ятки. Церкви, замки та інші історичні пам'ятки стають об'єктами поглибленого вивчення для туристів.

3. Інфраструктура та Розваги (табл. 2.3).

Інфраструктура та Розваги в Східниці

№	Інфраструктури/розваги				
1	Готелі та Резорти				
	«Kyivska Russ Resort Medical&Spa» 4*	«Hotel Tustan» 4*	«Crona SPA Karpaty» 4*	«Феєрія Лісу» 3*	«Апарт-готель SunRay» 3*
2	Ресторани та кафе				
	«Santa Maria»	«Верховина»	«Джамбо»	«Едем»	
3	Транспорт та пересування				
	Автобуси та маршрутки			Таксі	
4	Розважальні майданчики та активний відпочинок				
	Гірськолижні курорти		Туристичні Маршрути		Спа-Центри
5	Сучасні тенденції та інновації				
	Екотуризм та активний одяг			Тематичні вечори та розваги	

Джерело: складено автором

Східниця поєднує в собі природний потенціал, багату історію та культурну спадщину з інноваційними рішеннями, що робить її привабливим та сучасним курортом у серці Карпат.

4. Інновації та унікальні проекти

Східниця активно розвивається, впроваджуючи інновації для збереження своєї унікальної атмосфери та залучення нового покоління туристів.

- **Медичний Туризм:** Розвиток медичного туризму через використання сучасних методів лікування та оздоровлення на основі природних ресурсів.

- Екологічні Ініціативи: Зелені проекти та програми збереження природи, спрямовані на створення екологічно чистого середовища для відпочинку.

- Технологічні Зручності: Впровадження сучасних технологій у готелях, ресторанах та інших закладах для полегшення перебування та комфорту гостей.

Східниця поєднує в собі природний потенціал, багату історію та культурну спадщину з інноваційними рішеннями, що робить її привабливим та сучасним курортом у серці Карпат.

2.3 Огляд послуг, які пропонуються на цих курортах: гірськолижний відпочинок, екскурсії, оздоровчі процедури, спортивні виходи та ін.

Курорт Яремче – це унікальне місце, де природа й культурна спадщина поєднуються з різноманітністю послуг, що дають туристам можливість оздоровитися якісним та різнобарвним відпочинком. З незабутніми гірськими пейзажами, автентичною архітектурою та багатофункціональними послугами курорт Яремче стає відмінним вибором для туристів різного віку та інтересів.

Огляд послуг, які пропонуються на курорті Яремче: гірськолижний відпочинок, екскурсії, оздоровчі процедури, спортивні виходи та ін. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Послуги, які пропонуються на курорті Яремче

№	Послуги	Опис
1	Гірськолижний Відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Гірськолижні Траси. Наявність різноманітних трас для різних рівнів навичок, включаючи траси для початківців та професіоналів. – Оренда Обладнання. – Школа Гірськолижного Мистецтва.

Продовження таблиці 2.4

2	Екскурсійні програми	<ul style="list-style-type: none"> – Культурні Екскурсії. Відвідування історичних пам'яток, церков та замків з професійними гідями. – Природні Маршрути. Екскурсії по природним заповідникам, водоспадам та гірським лісам.
3	Оздоровчі процедури	<ul style="list-style-type: none"> – Спа-Центри та Wellness. Розширені спа-програми, масажні та косметичні процедури на основі місцевих природних ресурсів. – Мінеральні Ванни та Лікувальні Процедури. Використання унікальних мінеральних джерел для оздоровлення та відновлення сил.
4	Спортивні виходи та активний відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Пішохідні та Веломаршрути. Маршрути різної складності для пішої та велосипедної прогулянки. – Екстремальні Види Спорту. Зоопаркан, каякінг, парапланеризм, які дають адреналінові враження.
5	Розваги та вечірній відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Ресторани та кафе: широкий вибір закладів з національною та європейською кухнею. – Нічні Клуби та Культурні Події: – Веселі нічні клуби, вечірки та заходи, що відбуваються в курортному місті.
6	Сімейний Відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Розважальні Комплекси для Дітей. Атракціони, дитячі ігрові майданчики та розваги для сімейного відпочинку. – Експериментальні Майстер-класи. Програми для дітей та дорослих, включаючи майстер-класи з ремесел та традиційної культури.

Джерело: складено автором

Яремче пропонує різноманітні послуги для всіх категорій відпочиваючих, надаючи можливість звернути ті активності та розваги, які відповідають їхнім інтересам та вимогам.

Східниця — це не просто курорт, а повноцінний ареал, де поєднання гір та мінеральних джерел створює неповторну атмосферу для всебічного відновлення та розваг. Кожен елемент програми відпочинку на курорті обраний із забезпеченням повноцінного досвіду для гостей. Розглянемо ключові напрямки послуг, які пропонуються на курорті Східниця.

Огляд послуг, які пропонуються на цих курортах: гірськолижний відпочинок, екскурсії, оздоровчі процедури, спортивні виходи та ін. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Послуги, які пропонуються на курорті Східниця

№	Послуги	Опис
1	Гірськолижний Відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Гірськолижні Траси. Східниця славиться своїми високоякісними гірськолижними трасами різної складності, придатними для як досвідчених лижників, так і початківців. – Оренда та школа гірськолижного мистецтва. Зручна оренда лижного обладнання та навчання від кваліфікованих інструкторів для всіх бажаючих вивчити або покращити свої навички.
2	Екскурсійні програми	<ul style="list-style-type: none"> – Культурні Екскурсії. Екскурсії по заповідникам, гірські тури та веломаршрути, що дозволяють насолоджуватися природною красою Карпат. – Паркур та стрільба з лука. Екстремальні види спорту, такий як паркур та Стрільба з Луки, для тих, хто шукає нові враження.

Продовження таблиці 2.5

3	Оздоровчі процедури	<ul style="list-style-type: none"> – Спа-Центри та Wellness. Високоякісні оздоровчі процедури та масажі, що забезпечують збереження природних ресурсів, що робить курорт ідеальним для релаксації. – Мінеральні Ванни та Лікувальні Процедури. Використання унікальних мінеральних джерел для лікувальних ванн та процедур, сприяючи загальному оздоровленню.
4	Спортивні виходи та активний відпочинок	<ul style="list-style-type: none"> – Пішохідні та Веломаршрути. Маршрути різної складності для пішої та велосипедної прогулянки. – Екстремальні Види Спорту. Зоопаркан, каякінг, парапланеризм, які дають адреналінові враження.
5	Культурні та Розважальні Події	<ul style="list-style-type: none"> – Культурні Фестивали та Концерти. Організація різноманітних культурних заходів та концертів для відвідувачів. – Ресторани та Нічні Клуби. Широкий вибір ресторанів з національною та міжнародною кухнею, а також нічних клубів для вечірнього відпочинку.

Джерело: складено автором

Враховуючи всі аспекти, Східниця надає своїм гостям унікальний та багатогранний відпочинок, підкресленої природною красою, оздоровчими можливостями та різноманітням активності.

2.4 Аналіз ефективності використання ресурсів у цих курортах та особливості їхнього розвитку

Розділ «Аналіз ефективності використання ресурсів у курортах Яремче та Східниця» є ключовим етапом дослідження, тобто він спрямований на

ретельний розгляд та оцінку ефективності використання різноманітних ресурсів у відомих туристичних напрямках Карпат. У цьому розділі проведемо глибокий аналіз різних аспектів розвитку усіх курортів, враховуючи їх природні ресурси, туристичну інфраструктуру, особливості та стратегії розвитку.

Розгляд ефективності використання ресурсів у курортах Яремче та Східниця вкрай актуальний, після туризму в Україні стає все більше галуззю економіки. Розуміння, як кожен курорт максимально використовує свої природні, інфраструктурні та культурні ресурси, є ключовим для визначення перспектив та оптимізації їхнього розвитку.

Природні Ландшафти Яремче:

- Гірські Масиви: Розташування серед Карпат, Яремче оточені гірськими масивами, що створює унікальний природний ландшафт та надає можливості для гірськолижних та пішохідних маршрутів.

- Водоспади: Яремче славиться своїми водоспадами, такими як «Пробій» та «Гук», які виступають привабливими природними атракціями для туристів.

- Лісова Зона: Обширні лісові зони, що створюють природне середовище для екологічного відпочинку та туризму.

Природні Ресурси Східниці:

- Мінеральні Води: Східниця славиться своїми мінеральними водами, які використовуються для лікування та оздоровлення, надаючи унікальні природні ресурси для медичного туризму.

- Курортні Ліси: Широкі лісові масиви, які створюють зону для екологічних маршрутів та активного відпочинку.

- Гірські Види: З високогірних територій відкривається чудовий краєвид, що робить курорт привабливим для любителів гірських пейзажів.

Екологічний Стан та Збереження:

– Яремче: Проекти збереження природи та екологічні ініціативи, спрямовані на підтримку екологічного балансу та захист унікальних природних угідь.

– Східниця: Заходи з охорони природи, спрямовані на збереження чистоти мінеральних джерел та екосистем гірських районів.

Потенціал для Рекреаційного Використання:

– Яремче: Рекреаційні можливості включають гірськолижний відпочинок, пішохідні маршрути та екскурсії до природних атракцій.

– Східниця: Спеціалізація з рекреаційного використання мінеральних вод, спа-процедур та екологічного відпочинку.

Вивчення природних ресурсів Яремче та Східниці вказує на різноманітність та унікальність усіх курортів. Яремче привертає всі гірські ландшафти та водоспади, в цей час як Східниця використовує мінеральні води та природні ліси для створення зони оздоровлення та рекреації. Збереження природи та екологічна стійкість змінюють ключову роль у розвитку всіх курортів, створюючи їх природними оазами для відпочинку та відновлення.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 проведено глибокий аналіз та порівняння розвинутих рекреаційно-туристичних послуг у Карпатах, з основним фокусом на Яремче та Східницю. Здійснено дослідження природних ресурсів, туристичної інфраструктури, рекреаційних можливостей та інших аспектів, що впливають на вибір та задоволення туристичних потреб.

Основні Висновки:

1. Природні Ресурси. Карпати, зі своїм багатством гірських масивів, лісів та водоспадів, створюють ідеальне середовище для розвитку рекреаційно-туристичних послуг.

2. Гірськолижні Можливості. Розвинуті гірськолижні курорти, зокрема Буковель у Яремче, привертають туристів взимку, надаючи відмінні умови для зимових видів відпочинку.

3. Медичний Туризм. Східниця виділяється як медичний курорт, що пропонує оздоровлення за допомогою мінеральних вод та спеціалізованих процедур.

4. Туристична інфраструктура. Яремче та Східниця мають добре розвинену туристичну інфраструктуру, з готелями, ресторанами, екскурсійними службами та іншими послугами.

5. Екологічна свідомість. Обидва курорти активно зайняті збереженням природи та екологічно орієнтованими підходами до туризму.

Перспективи та рекомендації:

– Рекомендується розширення рекреаційних послуг для задоволення різноманітних потреб туристів, включаючи активні відпочинок, екскурсії та культурні заходи.

– Розвиток співпраці з медичними установами та реклама медичного туризму може збільшити привабливість Східниці для відвідувачів.

– Збільшення ефективності туристичної інфраструктури та її постійне вдосконалення сприянням залученню та зниженню туристів.

Загалом, розділ 2 надає глибокий інсайт у розвитку рекреаційно-туристичних послуг Карпат, визначаючи їхні переваги та можливості для подальшого розвитку та вдосконалення.

РОЗДІЛ 3

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ІНШИХ МІСЦЯХ КАРПАТ

Розділ 3 розглядає потенціал розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури в інших місцях Карпат, поза виявленими раніше Яремче та Східницею. Індикатором даного дослідження є можливість та визначення стратегій розвитку туризму в цих регіонах. Враховуючи різноманіття природних ресурсів та культурних особливостей Карпат, важливість зміни того, які інші місця можуть привертати туристів та як оптимально використовувати їхній потенціал.

Туризм у Карпатах залишається не лише розвиненими курортами, але і менш відомими, але виявлено привабливими регіонами. Розбудова та вдосконалення рекреаційно-туристичної інфраструктури в цих місцях може сприяти різносторонньому розвитку туризму в регіоні, стимулювати економіку та забезпечити сталий приріст туристичного потоку.

Висновки цього розділу мають надати інформацію про потенціал туризму в інших місцях Карпат, варіанти варіантів розвитку та внести конкретні рекомендації щодо покращення туристичної інфраструктури. Такий підхід сприятиме рівномірному розподілу туристичного навантаження та збільшення привабливості Карпат для різних категорій туристів.

3.1 Вибір потенційних місць для розвитку курортів (кліматичних та гірськолижних)

Карпатський регіон (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька області) займає площу 56,6 тис. кв. км, де проживає 6,5 млн. чол. Це один з староосвоєних районів, розташований в західній частині України.

Одним із стратегічних напрямків розвитку регіону є пріоритетне освоєння його рекреаційного потенціалу [10].

Карпати мають потужний потенціал для розвитку різних видів туризму. Мальовничі ландшафти, рельєф створюють сприятливий фон для короткотривалого відпочинку. Карпати не мають альтернативи на Україні щодо розвитку гірськолижного спорту на рівні світових стандартів.

Вигідне географічне положення. Регіон розташований в центрі Європи, через нього проходять різноманітні зв'язки, а щільна мережа транспортних шляхів є сприятливим фактором залучення контингенту відпочиваючих із багатьох країн світу.

Фактор територіальної забезпеченості суспільних потреб у рекреаційних послугах. В Україні фактично є три регіони, умови яких дозволяють задовольнити потреби в рекреаційних послугах. Це Кримський, Причорноморський та Карпатський. На фоні перевантаження перших двох і зростаючому попиту Карпати виступають фактично єдиною територією, яка може реалізувати незадоволений попит населення на оздоровлення і відпочинок [10].

Дослідження показали, що потенційним місцем для розвитку рекреаційної зони може бути село Синяк (Мукачівський район).

Синяк — село в Мукачівському районі, Закарпатської області, що славиться своїми чудодійними джерелами та мінеральними водами. Розташоване воно орієнтовно на висоті 500 м над рівнем моря у долині річки Синявка, біля однойменної гори Синяк, у передгір'ї вулканічного хребта Карпат (див. рис. 3.1).

Загальна площа села становить 1,840 км², населення — близько 200 осіб. Орган місцевого самоврядування — Чинадіївська селищна рада [11].

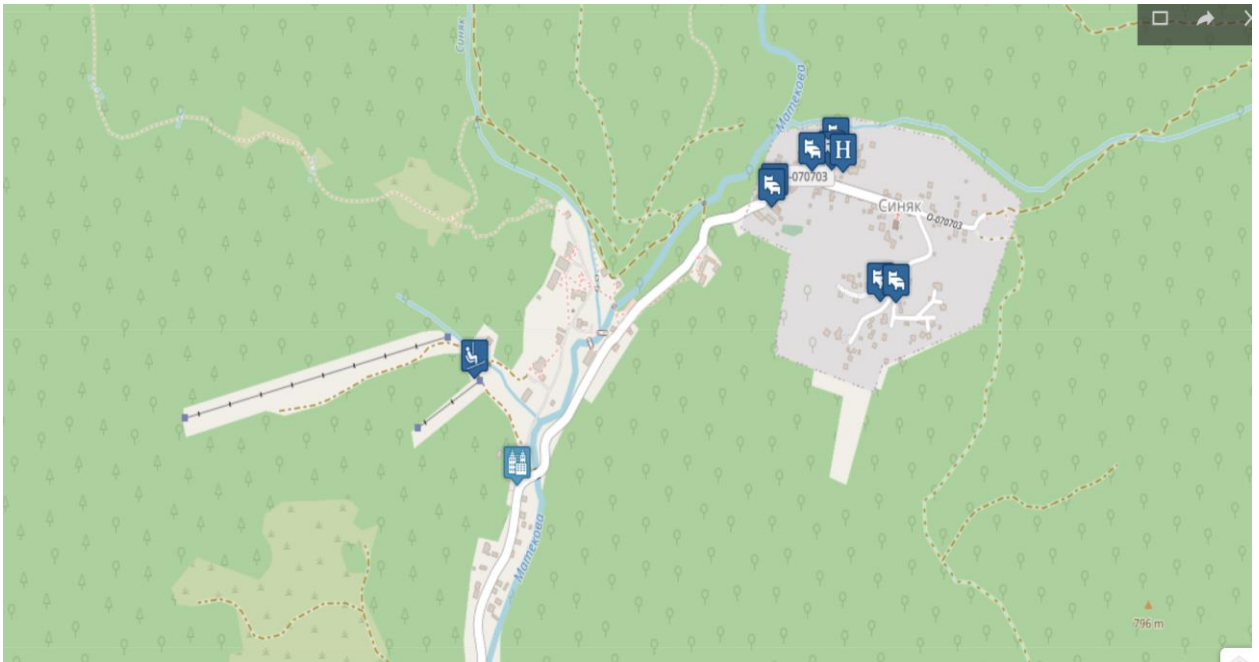

Рис. 3.1 – Картове місцезрешування с. Синяк [12]

Рекреаційна зона вже трохи розвинута, що є активною базою для вибору місця для майбутнього курорту.

Село Синяк є привабливим місцем відпочинку. Окрім санаторно-курортної й лікувальної бази, тут можна й насолодитись активним відпочинком. В Синяку є два підйомника: на 350 м (горизонтальний мультиліфт) і на 1200 м (вертикальний бугельний). Траси розраховані переважно на новачків, на території діють пункти прокату спорядження та надаються послуги інструктора.

Річка Синявка славиться великою кількістю форелі, а також тут є великі масиви хвойних дерев. На північ від села розташована місцева пам'ятка природи Синє озеро — гірське озеро вулканічного походження. Водойма є частиною численних туристичних маршрутів, де можна зупинитися, посидіти на березі, організувати кемпінг або пікнік.

Також наявний туристичний маршрут:

На гору Дунавку

Селище Поляна — хребет Синяк — гора Дунавка — долина річки Луг

Тривалість: 10 год.

Довжина маршруту: 18 км, перепад висот — 768 м.

Маршрут починається в селищі Поляна, далі продовжується гірським хребтом Синяк на його найвищу вершину — гору Дунавка (1018 м) та закінчується вздовж долини річки Луг.

На маршруті можна оглянути:

сфагнове болото «Синяк»;

Синє озеро;

регіональний ландшафтний парк «Синяк».

Засоби розміщення (див. рис. 3.2)

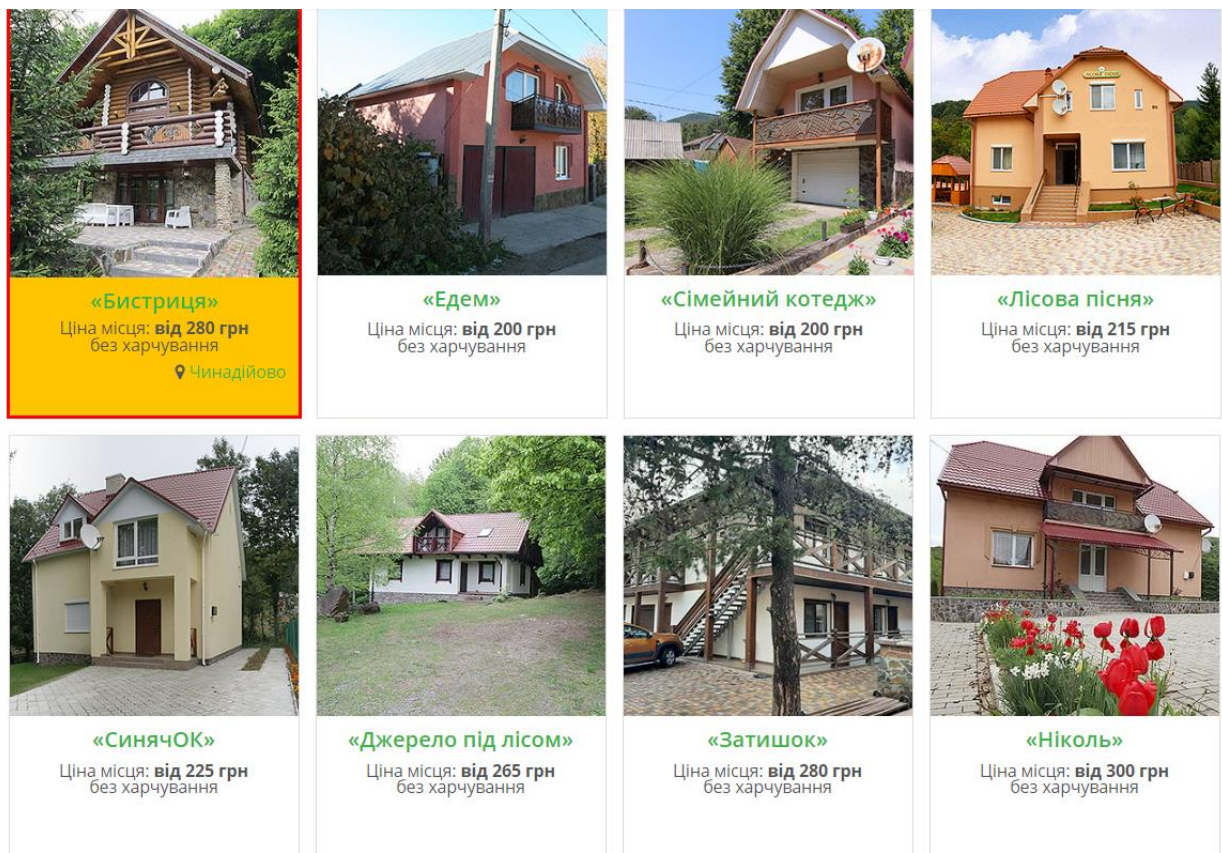

Рис 3.2 – Засоби розміщення в потенційному курортному місці с. Синяк [12]

Проаналізуємо більш детально кожний з видів ресурсів у відповідності з поданим вище розподілом.

1. Кліматичні умови

Кліматичні умови підходять для рекреаційної діяльності в регіоні протягом 9-10 місяців на рік. Загалом клімат помірно-континентальний,

теплий і вологий. Середня кількість днів зі сніговим покривом коливається від 80 (на рівнинах) до 120 (у горах), що означає наявність лижних трас упродовж досить тривалого періоду часу. Аналіз температур показує, що на Буковині з квітня по жовтень існує так званий "період комфорту", найбільш придатний для відпочинку.

Тривалість цього періоду має суттєвий вплив на розвиток регіону та рекреації.

2. Ландшафтні ресурси

Площа, придатна для організації відпочинку і лікування, досягає 299 тис. га, проте на даний момент використовується менше ніж 1/5 її частина. За особливостями рельєфу область поділяється на три частини: рівнинну, передгірську та гірську.

Природно-рекреаційні ресурси Мукачівського району (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Природно-рекреаційні ресурси Мукачівського району

Тип Ресурсу	Приклади
Гірські Масиви та Природні Заповідники	Карпати, Національний природний парк «Синевир»
Річки та Водойми	Тиса, Латориця, озеро Синевир, озеро Широке
Ліси та Парки	Ліси Карпат, парк ім. Шенборна в Мукачеві
Гірськолижні Курорти	Синевир, Велебич, Пилипець, Чоп, Драгобрат
Ландшафтні Резервати та Парки	Ботанічний сад «Садиба Паланка»
Туристичні Траси та Маршрути	Туристичні маршрути у горах та лісах
Мінеральні Води та Лікувальні Джерела	Джерело «Невицькі ліки» в Синевірі, джерела в Косоні

Джерело: складено автором

Це загальний перегляд різноманітних природних та рекреаційних можливостей, які можуть пропонувати Мукачівський район.

Мукачівський район володіє значним туристичним потенціалом, завдяки своїй природній красі, історичній спадщині та різноманітним можливостям для активного відпочинку. Нижче подано деякі ключові аспекти туристичного потенціалу Мукачівського району:

1. Гірські Ландшафти. Мукачівський район входить до складу Карпат, тому він пропонує чудові можливості для гірського туризму. Гірські ландшафти, заповідники та природні парки (наприклад, парк ім. Шенборна) роблять цей район привабливим для природолюбів та любителів активного відпочинку.

2. Історичні та Культурні Пам'ятки. Мукачево, адміністративний центр району, багатий на історичні та культурні пам'ятки. Замок Паланок, палац Ракоці, музеї та інші архітектурні об'єкти створюють можливості для екскурсійного та освітнього туризму.

3. Термальні Резорти. Закарпаття славиться своїми термальними водами. Деякі райони Мукачівського району можуть пропонувати термальні курорти та спа-готелі для оздоровлення та відпочинку.

4. Традиційна Культура та Кулінарія. Унікальна культура та традиції Закарпаття приваблюють туристів. Людові свята, ярмарки, народна музика та гастрономічні традиції створюють унікальний туристичний досвід.

5. Виноробство. Закарпаття знає свою виноробну промисловість. Вінні погребі, дегустації вин та виноробні тури залишаються все більш популярними серед туристів.

6. Спортивні Можливості. Мукачівський район пропонує різноманітні спортивні активності, включаючи гірськолижний відпочинок, велосипедні маршрути та піший туризм.

7. Сучасні Технології та Туризм. Використання сучасних технологій у туризмі, такі як мобільні додатки, онлайн-бронювання та віртуальні тури, можуть підвищити комфорт та зручність для туристів.

Такий різноманітний туристичний потенціал робить Мукачівський район привабливим для різних категорій туристів.

3.2 Аналіз можливостей та обмежень для розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури

Мукачівський район, особливо село Синяк, має великий потенціал для розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури, привертаючи увагу туристів своєю природною красою та культурно-історичним спадщиною. Однак, розглядаючи ці можливості, важливо також враховувати поточні обмеження та виклики, що можуть впливати на ефективність розвитку туристичного сектору в даному регіоні.

Можливості для розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури:

1. Природні Ресурси (див. табл. 3.2);

Таблиця 3.2

Природні ресурси села Синяк

Природні Ресурси	Характеристика
Гірські Ландшафти та Екосистеми	- Карпатські гірські ландшафти з хвойними та листяними лісами.
	- Різноманіття флори та фауни, включаючи ендемічні види.
	- Наявність природних заповідників та резерватів для збереження біорізноманіття.
Термальні Води	- Наявність термальних джерел та місць з лікувальними властивостями.
	- Можливості для розвитку термальних курортів та спа-центрів.
	- Привабливість для любителів оздоровчих процедур та термального відпочинку.

Джерело: складено автором

2. Культурна спадщина

Культурна спадщина села Синяк у Мукачівському районі багата традиціями, історією та архітектурними пам'ятками. Аспекти культурної спадщини села Синяк:

- церква святого Миколая;
- народні традиції та фольклор;
- культурні заходи та фестивалі.

3. Рекреаційна інфраструктура (див. табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Рекреаційна інфраструктура села Синяк

Рекреаційна Інфраструктура	Характеристика
Гірськолижні Курорти	- Наявність гірськолижних трас та підйомників для зимового відпочинку.
	- Зручний доступ до гірськолижних зон та сервісів для туристів.
Туристичні Маршрути	- Мережа туристичних маршрутів для піших та велосипедних прогулянок.
	- Різноманіття маршрутів з високим рівнем складності та тривалості.
	- Інформаційні покажчики та картографічні матеріали для туристів.

Джерело: складено автором

Обмеження та виклики:

1. Інфраструктурні Обмеження:

- Доступність транспорту: можливість розвитку транспортної інфраструктури для зручного доступу до туристичних об'єктів.

2. Екологічні та культурні аспекти:

- Збереження природи: можливість врахування екологічних аспектів при розвитку та реконструкції туристичної інфраструктури.
- Збереження культурної ідентичності: Збереження та повага до місцевих традицій та культур для уникнення культурної ерозії.

3. Конкуренція та маркетинг:

- Конкуренція з іншими регіонами: Розробка ефективної стратегії маркетингу для залучення туристів на конкурентному туристичному ринку.

Село Синяк, як і будь-який інший туристичний регіон, стикається з конкуренцією з іншими. Щоб успішно конкурувати, село Синяк має акцентувати увагу на своїх унікальних перевагах, розвивати інфраструктуру та використовувати ефективні стратегії маркетингу для привернення уваги та задоволення потреб туристів.

Екотуризм може наповнювати місцеві та державні бюджети. А на багатьох територіях він може стати спеціалізацією, конкуруючи з виробничо-господарською діяльністю, що наносить шкоду природі. Також до перспективних напрямів можна віднести пригодницький туризм. Тим паче, що його можна розвивати на вже існуючій рекреаційно-туристичній базі. Об'єктами цікавості цього напрямку є історико-культурні об'єкти, а також гори, печери, каньйони та озера. Безперечно, необхідно розвивати пізнавальний туризм, а також спортивні види туризму. Наприклад, лижний, водний, кінний, альпінізм, пішохідний та інші активні й пасивні види. В лідерах розвитку має бути також сільський зелений туризм.

Розвиток рекреаційно-туристичної інфраструктури в Мукачівському районі, зокрема в селі Синяк, вимагає інтегрованого підходу, що враховує як можливості, так і виклики. Збалансований розвиток, з огляду на екологічні та культурні аспекти, має сприяти створенню стійкого та привабливого туристичного напрямку в регіоні.

3.3 Розробка рекомендацій щодо ефективного використання потенціалу

Село Синяк володіє величезним потенціалом для розвитку туристичної індустрії та рекреаційного сектору. Заповнене природною красою, історією стати та унікальною культурною спадщиною, село може бути популярним туристичним напрямком. З метою максимізації його потенціалу та створення стійкого туристичного середовища необхідно розробити ефективні рекомендації та стратегії.

Рекомендації щодо використання ефективного потенціалу села Синяк:

1. Розвиток інфраструктури:

- Туристичні зручності. Розширення та покращення туристичної інфраструктури, такої як готелі, ресторани, апартаменти, для забезпечення комфортного перебування та розваг туристів.

- Транспортна доступність. Забезпечення легкого доступу до села через розвиток транспортної мережі та зручних транспортних засобів.

2. Маркетинг та промоція:

- Брендування Села. Створення унікального бренду для села Синяк, яке створює його особливості та привабливість для туристів.

- Маркетингові Кампанії. Розробка та проведення ефективних маркетингових пацієнтів для привернення уваги та створення іміджу.

3. Збільшення розваг та активу:

- Туристичні Активності. Розробка різноманітних туристичних програм, екскурсій та пригодницьких подій для задоволення різноманітних інтересів туристів.

- Культурні Події. Організація різноманітних культурних заходів, які відображають традиції та фольклорне село.

4. Збереження та відновлення культурної спадщини:

- Реставрація архітектурних об'єктів. Відновлення та реставрація історичних та архітектурних пам'яток для збереження культурної спадщини.

- Етнографічні проекти. Запуск етнографічних проектів для збереження та вивчення традицій місцевого населення.

5. Екологічний туризм та екотуризм:

- Підтримка екологічних ініціатив. Запуск та підтримка проектів з охорони природи, що включають у себе екологічні стежки та програми екотуризму.

- Експерсії в природні заповідники. Організація експерсій до природних заповідників для підвищення свідомості та підтримки екології.

6. Розвиток гірськолижної інфраструктури:

- Збільшення гірськолижних зон. Розширення та розвиток гірськолижних трас та інфраструктури для залучення любителів зимового відпочинку.

- Школи та тренажерні центри. Запуск шкіл та центрів для вивчення гірськолижного мистецтва та підготовки спортсменів.

7. Співпраця та партнерства:

- Локальна співпраця. Взаємодія з місцевими підприємствами, організаціями та владою для спільного розвитку та підтримки туризму.

- Партнерства з туроператорами. Укладання угод та партнерств з туроператорами для пропозиції продажу та туристичних пакетів.

8. Навчання та Розвиток Місцевого Населення:

- Тренінги та семінари. Надання можливостей для місцевого населення отримати навички та знання роботи у сфері обслуговування та туризму.

- Проекти життєвого розвитку. Запуск програм та проектів, спрямованих на підвищення якості життя для місцевого населення через розвиток туризму.

Ці рекомендації мають на мету сприяти ефективному та стійкому розвитку туризму в селі Синяк, залучаючи та задовольняючи різноманітні потреби туристів та місцевого населення.

Висновки до розділу 3

У ході дослідження потенціалу розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури в інших місцях Карпат виявлено ряд ключових аспектів, які стають привабливістю та конкурентоспроможністю регіонів у туристичному секторі, а також потенційне місце для розвитку – село Синяк.

1. Природні ресурси та ландшафт:

– Різноманіття природних ресурсів, включаючи гірські хребти, ліси та водоспади, створює унікальний ландшафт, який є ключовим магнітом для туристів.

2. Туристична інфраструктура:

– Розгалужена та розвинена туристична інфраструктура включає в себе готелі, ресторани, гірськолижні курорти та екскурсійні маршрути, що створює зручні умови для відвідувачів.

3. Активний відпочинок та екскурсії:

– Наявність різноманітних активних видів відпочинку, таких як гірськолижний спорт, піші та велосипедні екскурсії, робить регіон привабливим для туристів з великим інтересом.

4. Культурна спадщина та традиції:

– Розкриття багатшарової культурної спадщини через організацію культурних заходів, фестивалів та етнографічних проектів робить поїздки в регіон населеними та освітніми.

5. Співпраця та сталість розвитку:

– Співпраця з місцевими громадами, підприємствами та владою є ключовим елементом сталого розвитку туризму в регіоні.

6. Рекреаційні програми та заходи:

– Впровадження різноманітних рекреаційних програм та заходів сприяє привертанню різних груп туристів та забезпечує динаміку у сфері відпочинку.

7. Село Синяк:

– Село Синяк ідеально підходить для розвитку рекреаційного потенціалу Карпат.

8. Технологічні інновації та цифровий маркетинг:

– Сучасні технології та цифровий маркетинг можуть ефективно використовуватися для просування регіону, взаємодії з туристами та надання їм персоналізованих інформаційних сервісів. Впровадження мобільних додатків, віртуальних турів та інших інноваційних засобів може посилити взаємодію та задоволення від відвідування регіону. Забезпечення доступу до інформації через онлайн-платформи зручності та інформованості туристів, підвищуючи тим самим їх участь у різних рекреаційних програмах та заходах.

Зазначені фактори становлять потужний потенціал для подальшого розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури в інших місцях Карпат. Однак важливо продовжувати розвивати та адаптувати стратегії розвитку, враховуючи зміни в умовах та потребах відвідувачів. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати потенціал регіону та забезпечити стійкий розвиток туризму в майбутньому.

РОЗДІЛ 4

ПОРІВНЯННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТ

Розділ 4 розглядає важливий аспект дослідження — порівняння рекреаційно-туристичного потенціалу різних областей та зони Карпат. Однією з ключових пунктів цього порівняльного аналізу є визначення відмінностей та основних рис, які починають приваблювати кожного регіону для туристів. Враховуючи унікальні характеристики кожної зони Карпат, ми намагаємося з'ясувати, які фактори сприяють або обмежують розвиток туризму в кожній конкретній локації.

Важливим аспектом порівняння буде аналіз різноманітних факторів, таких як природні ресурси, інфраструктура, культурна спадщина, доступність активного відпочинку та інші аспекти, які стають конкурентоспроможністю та приваблюють для туристів. Цей розділ також розглядає можливості для взаємодії та обміну досвідом між світовими регіонами Карпат з місцевого спільного розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури.

Порівняльний аналіз регіонів Карпат дозволяє з'ясувати унікальні можливості та виклики, що стоять перед кожним з ними, та розробити стратегії оптимального використання їхнього туристичного потенціалу в майбутньому.

4.1 Порівняння сильних та слабких сторін розвинутих та потенційних місць

Рекреаційна діяльність – невід'ємна частина сучасного способу життя. Залучаючи у сферу цієї діяльності природні об'єкти, культурні комплекси, технічні системи та інші складові рекреаційного потенціалу, людина знаходить або формує, а суспільство розвиває особливі територіальні рекреаційні системи [9].

Рекреаційно-туристичний потенціал будь-якої території характеризується наявністю рекреаційних ресурсів, їх кількістю та різноманітністю. За видами ці ресурси можна поділити на кліматичні, ландшафтні, водні, фауністичні, мінералогічні та культурно-історичні, а функціонально вони забезпечують лікування, відпочинок, пізнання природи і культурно-історичних явищ в конкретному регіоні.

Важливе значення для пізнавальної рекреації мають пам'ятки живої і неживої природи, заказники, заповідні урочища та інші цінні природні і штучно створені об'єкти. Сьогодні в Карпатах налічується 39 державних заказників, 29 місцевого значення загальною площею понад 44 тис. га, 99 заповідних урочищ (8,8 тис. га), 22 пам'ятки природи державного (0,8 тис. га) і 142 пам'ятки природи місцевого значення (1,2 тис. га). Багато дендраріїв, дендропарків і арборетумів, де зібрані цінні колекції не тільки представників місцевої дендрофлори, але й з інших регіонів нашої країни і зарубіжних країн [9]. До рекреаційних ресурсів регіону належать також озокерит і лікувальні грязі. Бориславське родовище озокериту - найбільше на Україні. Більша ефективність озокериту в порівнянні з лікувальними грязями пояснюється тим, що при термічній обробці озокерит не втрачає лікувальних властивостей і його можна застосовувати для повторного лікування. Щорічно в Бориславському родовищі (Львівська область) добувається близько 700 т медичного озокериту. Запаси родовища, при існуючих обсягах видобутку, забезпечать потреби лікування протягом 100 років.

Підпункт присвячений глибокому порівняльному аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу трьох ключових локацій Карпат: Яремче, Буковель та Східниця. Порівняння та аналіз місць (див. табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Порівняння сильних та слабких сторін розвинутих та потенційних місць
Карпат

№	Назва туристичної зони	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	Яремче	<p>1. Природна краса: Розташування в мальовничому гірському регіоні, що пропонує чудові природні ландшафти та унікальні гірські ландшафти.</p> <p>2. Культурна спадщина: Наявність історичних та культурних пам'яток робить Яремче цікавим для туристів, які цінують автентичність.</p> <p>3. Розвинена Інфраструктура: Гарно розвинена мережа готелів, ресторанів та магазинів, що забезпечує комфортний відпочинок.</p>	<p>1. Залежність від Сезону: Значна залежність від сезонного туризму, зокрема взимку та влітку, що може створити певні виклики в позасезонний період.</p> <p>2. Транспортна доступність: Можливі труднощі з транспортним доступом, особливо в зимовий період.</p>

Продовження таблиці 4.1

2	Буковель	<p>1. Гірськолижна інфраструктура: Великий гірськолижний курорт з розвиненою інфраструктурою та різноманітними трасами.</p> <p>2. Розваги та Активний Відпочинок: Широкий вибір розважальних та спортивних активностей для всіх категорій туристів.</p>	<p>1. Масовість: Велика кількість туристів у пік сезон може створити труднощі з надзвичайною масовістю та затруднювати комфортне перебування.</p> <p>2. Цінова політика: Високі ціни на послуги можуть бути обмежені для певних категорій туристів.</p>
3	Східниця	<p>1. Лікувальні Ресурси: Природні лікувальні джерела та сучасні санаторії створюють Східницю привабливою для медичного туризму.</p> <p>2. Тихе та Затишне Місце: Ідеальне для тихого та затишного відпочинку, особливо для людей, які шукають віддаленість від масового туризму.</p>	<p>1. Обмежена Гірськолижна Інфраструктура: Відсутність розвинутої гірськолижної інфраструктури може обмежувати привабливість для туристів, які шукають зимові розваги.</p> <p>2. Менша Кількість розважальних закладів: Відносно обмежений вибір розважальних закладів порівняно з більшими курортами.</p>

Джерело: складено автором

В таблиці відображається загальний погляд на сильні та слабкі сторони кожного з помітних місць у Карпатах.

Отже, оцінка рекреаційного потенціалу території показує, що його якісні і кількісні параметри в поєднанні з географічними і економічними факторами є важливими об'єктивними передумовами розвитку рекреаційного комплексу Карпатського регіону. Рекреаційно-туристичний потенціал будь-якої території характеризується наявністю рекреаційних ресурсів, їх кількістю та різноманітністю. За видами ці ресурси можна поділити на кліматичні, ландшафтні, водні, фауністичні, мінералогічні та культурно-історичні, а функціонально вони забезпечують лікування, відпочинок, пізнання природи і культурно-історичних явищ в конкретному регіоні.

4.2 Оцінка розвитку рекреаційно-туристичної мережі Карпат

Туризм у Карпатах – це один із видів активного відпочинку, оздоровлення, а також пізнання історичної спадщини регіону. Карпатський регіон має розвинутий оздоровчо-відпочинковий комплекс, який складає 242 заклади санаторно-курортного лікування й організованого відпочинку населення, потужну гірськолижну базу та різноманітні форми туризму, зокрема культурологічний, спеціалізований, еко- та агротуризм [14].

Українські Карпати мають всі можливості для розвитку туризму, адже тут: наявна велика кількість мінеральних сировинних ресурсів, у т.ч. нетрадиційних для України, найвищі в Україні запаси лісових ресурсів, наявність гір, що дає можливість розвивати гірські види туризму, високий рекреаційний потенціал регіону, одні з найвищих в Україні та різноманітні запаси мінеральних джерел, високий гідроенергетичний потенціал, наявність різних ландшафтно-кліматичних зон, багата флора і фауна, в т.ч. наявність унікальних видів, занесених у Програми захисту ЮНЕСКО [15]. Тобто ресурси для розвитку туризму в Українських Карпатах наявні, тому тут в

більшій мірі набувають розвитку природні види туризму: зелений туризм, агротуризм, гірськолижний, екологічний туризм, пішохідний та інші.

В світі відомо, що туризм є високоприбутковою галуззю народного господарства для багатьох країн світу [10].

Карпати володіють унікальним потенціалом для розвитку рекреаційно-туристичного сектору. Проте, для ефективного використання цього потенціалу необхідна системна оцінка існуючої інфраструктури та програм.

Оцінка розвитку рекреаційно-туристичної мережі Карпат є ключовим етапом для визначення загального стану та перспектив регіонального туризму. Дана оцінка базується на кількох аспектах, які враховують якість та доступність інфраструктури, а також сприятливі умови для туристів.

Гірськолижний туризм є один із найпопулярніших видів туризму в Карпатах. Тут є все для його розвитку: наявність гірської системи, мальовничі пейзажі, клімат та наявна інфраструктура. Тут знаходяться найкращі гірськолижні курорти України, серед яких є Буковель – сьогодні цей величезний курортний комплекс біля села Поляниця – це 63 ідеальні траси для лижного спорту, гірськолижні школи, готелі і бази, розважальні центри, найновіші підйомники.

Оцінка розвитку рекреаційно-туристичної мережі Карпат включає в себе аналіз існуючих об'єктів та інфраструктури, яка обслуговує туристів у регіоні.

1. Готелі та Розміщення:

- Сильні Сторони:
 - Наявність різноманітних готелів, від економ-класу до розкішних курортів.
 - Зручна локація готелю відносно туристичних атракцій та природних об'єктів.
- Слабкі Сторони:
 - Недостатня кількість готелів у певних регіонах.
 - Проблеми із стандартами та якістю розміщення в окремих випадках.

2. Транспортна доступність:

- Сильні Сторони:
 - Розвинена мережа доріг та транспортних засобів, що забезпечує безпечний доступ до багатьох об'єктів та місць.
- Слабкі Сторони:
 - Проблеми із транспортною зручністю в гірських районах під час негоди або в зимовий період.

3. Інфраструктура Розваг та Відпочинку:

- Сильні Сторони:
 - Розвинені розважальні та спортивні заклади.
 - Широкий вибір розваг та активних видів відпочинку.
- Слабкі Сторони:
 - Відсутність окремих видів розваг у певних регіонах.
 - Можливі проблеми із забезпеченням відпочинку в позасезонний період.

4. Продуктовий туризм:

- Сильні Сторони:
 - Унікальні продукти та страви місцевої кухні.
 - Акцент на гастрономічному туризмі та майстер-класах з приготування страв.
- Слабкі Сторони:
 - Відсутність широкого використання продуктового туризму як ключового напрямку.

5. Екологічна стійкість:

- Сильні Сторони:
 - Проекти та ініціативи зі збереження природи та розвитку екотуризму.
 - Сприяння екологічно відповідному підходу до туризму.
- Слабкі Сторони:
 - Певні випадки невідповідності екологічним стандартам.

Ця оцінка (табл. 4.2) враховує різноманітні аспекти та визначає, які аспекти туристичної інфраструктури є ключовими для розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу Карпат. У подальших розділах будуть надані конкретні рекомендації для покращення та оптимізації роботи туристичної мережі в регіонах.

Таблиця 4.2

Оцінка розвитку рекреаційно-туристичної мережі Карпат

Сторони	Готелі та розміщення	Транспортна доступність	Інфраструктура розваг та відпочинку	Продуктивний туризм	Екологічна стійкість
Сильні	0,5	0,3	0,6	0,5	0,3
Слабкі	0,5	0,7	0,4	0,5	0,7

Джерело: складено автором за даними [10; 12]

Таким чином Українські Карпати – це регіон, де є можливість для розвитку багатьох видів туризму. Це наявність гірської системи, відносно висока безпека регіону, вигідне географічне положення. Популярністю користуються найбільше гірськолижні види туризму, адже наявність гір та довгий період сніжного покриву сприяють його розвитку. Проте, як і більшість туристичних об'єктів в Україні, для їх популяризації потрібно вдосконалити інфраструктуру та дбати про стан природи. Адже велике туристичне навантаження також шкодить природі. Тому покращивши стан інфраструктури, вдосконаливши дороги та подбавши про стан природи в краї, є всі шанси для все більшої популяризації Українських Карпат як одного із найкращих регіонів для відпочину.

Висновки до розділу 4

У цьому розділі було проведено звітний аналіз та порівняння рекреаційно-туристичного потенціалу трьох ключових регіонів Карпат: Яремче, Буковель та Східниця. Кожен із цих регіонів ви виявився унікальним у своїй родині, зі своїми сильними та слабкими сторонами, які впливають на їхню привабливість для туристів.

Загальні висновки:

1. Яремче:

- Сильні Сторони: якісна інфраструктура, культурна спадщина та прекрасний природний ландшафт.
- Слабкі Сторони: Залежність від сезону та транспортна доступність.

2. Буковель:

- Сильні Сторони: Розвинена гірськолижна інфраструктура та різноманітність розважальних активностей.
- Слабкі Сторони: Масовість та високі ціни в пік сезон.

3. Східниця:

- Сильні Сторони: Лікувальні ресурси, тихе та затишне місце для відпочинку.
- Слабкі Сторони: Обмежена гірськолижна інфраструктура та менший вибір розважальних закладів.

Перспектива:

1. Розвиток Інфраструктури:

- У всіх регіонах необхідно продовжувати інвестування в розвиток готелів, ресторанів та транспортної доступності.

2. Диверсифікація Рекреаційних Можливостей:

- Розширення рекреаційних можливостей, включаючи розвиток гірськолижних та екстремальних видів відпочинку.

3. Цифровий Маркетинг та Інновації:

- Використання сучасних технологій та маркетингових підходів для просування та залучення туристів.

Цей порівняльний аналіз створює основу для подальшого розвитку та стратегічного планування кожного регіону Карпат. Важливо зберегти баланс між розвитком туризму та збереженням природної та культурної спадщини для сталого та взаємовигідного розвитку.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота на тему «Потенціал та процеси розвитку рекреаційно-туристичних послуг Карпат» висвітлює важливий аспект розвитку туризму в цьому унікальному регіоні. Під час вивчення роботи були виділені різноманітні фактори, які впливають на рекреаційно-туристичний потенціал Карпат, включаючи природні ресурси, інфраструктуру, культурну спадщину та інновації.

Основні Висновки:

1. Унікальність Природних Ресурсів:

Карпати приваблюють туристів своєю природною красою, гірськими ландшафтами та різноманітністю екосистем. Ці природні ресурси є ключовим фактором для розвитку туризму.

2. Розвинута Інфраструктура та Сучасні Технології:

Розглянуті регіони, такі як Яремче, Буковель та Східниця, мають розвинену туристичну інфраструктуру та потребують сучасні технології для покращення та залучення туристів.

3. Різноманітність Туристичних Можливостей:

Гірськолижні курорти, лікувальні джерела, культурні пам'ятки та активний відпочинок створюють різноманітні можливості для туристів різних вподобань.

4. Виклики та Перспективи:

Зазначено важливі виклики, такі як сезонність та масовість, які потребують уваги для старого розвитку та збереження природи.

Магістерська робота надає глибокий інсайт у сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичних послуг у Карпатах. Туризм у цьому регіоні має великий потенціал для розвитку, і важливо забезпечити його збалансування та сталі вдосконалення.

Маючи на увазі всі аспекти, висновки магістерської роботи роблять акцент на важливості розуміння та ефективного управління рекреаційно-

туристичним потенціалом Карпат для досягнення сталого розвитку та задоволення потреб туристів [16].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Leisure and Wellness: Health Tourism in Europe. The new Challenge for Spas, Tourism and Health.
2. Важливі напрямки розвитку туризму в регіоні Українських Карпат - Сколе - активний відпочинок в Карпатах/ URL: <https://skole.com.ua/uk/papers/13-turizm/40-kturism.html> (дата звернення: 14.11.2023).
3. Відпочинок в Буковелі зимою та літом, а також Артек для дітей. *KARPATY.UA*. URL: <https://guide.karpaty.ua/uk/places/bukovel> (дата звернення: 13.11.2023).
4. Відпочинок та оздоровлення в Карпатах. Відпочинок та лікування в Карпатах, Трускавці, Східниці. URL: https://vkarpaty.in.ua/index/poradnik_turista/ (дата звернення: 15.11.2023).
5. Влащенко Н. М. Управління курортам и. 58-ме вид. Харків : навч. почсіб., 2019. 227 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/287725594.pdf> (дата звернення: 14.11.2023).
6. Дідик Я. М. Рекреаційні ресурси та рекреаційна система. Актуальні проблеми економіки. 2008. №7. С. 150-153.
7. Дідюра Я. Популярні напрямки розвитку туризму в українських карпатах. Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/66367> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Європейські культурні маршрути і Українські Карпати. Туристична привабливість території. Європейський Діалог. URL: <http://dialog.lviv.ua/yevropeyski-kulturni-marshruti-i-ukrayinski-karpati-turistichna-privablivist-teritoriyi/> (дата звернення: 15.11.2023).
9. Історія Східниці - Офіційний сайт Східниці. *Офіційний сайт Східниці*. URL: <https://skhidnytsia-otg.com/history/> (дата звернення: 14.11.2023).

10. Класифікації та типології курортів. Все о туризме: туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/rutynsky3.htm (дата звернення: 16.11.2023).
11. Малахова С. М. Черепок О. О. Волох Н. Г. Курортология та курорти України : навч. посіб. для самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація». Запоріжжя : ЗДМУ. 2019. С. 105.
12. Мукачівський район – Сияк. КАРПАТИ.INFO. URL: <https://www.karpaty.info/ua/uk/zk/mk/synyak/> (дата звернення: 11.11.2023).
13. Олександрович Н. О. Стратегічні вектори розвитку туризму курорту Яремче. Zenodo. URL: <https://zenodo.org/records/8152050> (дата звернення: 13.11.2023).
14. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад і структура. Електронний репозит: Home. URL: [https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/19436/1/ТК\(Туризм\)_лекція_12_Скабара.pdf](https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/19436/1/ТК(Туризм)_лекція_12_Скабара.pdf) (дата звернення: 09.11.2023).
15. Східниця - міста та регіони України. *Туроператор КОМПАС*. URL: <https://kompastour.com/ua/ukr/country/ukraine/skhidnitsa/> (дата звернення: 11.11.2023).
16. Туризм у Карпатському регіоні: загрози для довкілля та способи сталого розвитку. Все о туризме: туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/zinko6.htm (дата звернення: 15.11.2023).
17. Характеристика туристичних ресурсів окремих територій на прикладі Карпатського регіону та Буковини - Бібліотека BukLib.net. Головна - Бібліотека BukLib.net. URL: <https://buklib.net/books/22989/> (дата звернення: 15.11.2023).
18. Яремче – знаменитий курорт в Карпатах. *KARPATY.LOVE*. URL: <https://karpaty.love/naprjamky-vidpochynku/vidpochynok-v-karpatah-ivano-frankivska-oblast/89-yaremche.html> (дата звернення: 13.11.2023).